

Nacionalni kurikularni svet
PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA
ZA GEOGRAFIJO

UČNI NAČRT

GEOGRAFIJA

V SPLOŠNI GIMNAZIJI

Predlog UN so pripravili člani PRKK za geografijo

Predsednik: dr. Jurij Kunaver

Člani: Karmen Cunder, prof.

dr. Andrej Černe

Neva Osterman, pr. uč.

Marta Otič, prof.

Jurij Senegačnik prof.

Strokovna tajnica: mag. Vera Bevc Malajner

Konzulentki: Maja Besednjak prof.

Branka Gabrenja Muller prof.

Lektor: Tine Logar

Ljubljana, Junij 1998

VSEBINA

I. OPREDELITEV PREDMETA

II. PREDMETNI KATALOG ZNANJ

1. CILJI PREDMETA

1.1. SPLOŠNI CILJI POUKA

1.2. RAZPOREDITEV VSEBIN

1.3. OPERATIVNI CILJI, STANDARDI ZNANJ IN MEDPREDMETNE POVEZAVE

III. SPECIALNODIDAKTIČNA NAVODILA IN PRIPOROČILA

IV. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA

V. ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI PREDMETA

VI. IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI

VII. VIRI IN LITERATURA ZA DIJAKE IN UČITELJE

I. OPREDELITEV PREDMETA

Geografija je v programu (kurikulumu) srednje šole predmet, ki mlademu človeku pomaga pridobiti znanje, sposobnosti in spretnosti, s katerimi se lahko orientira ter razume ožje in širše življenjsko okolje. Poleg tega ter ga vzgaja, da bi to okolje znal tudi pravilno vrednotiti in spoštovati. Geografsko znanje je sestavni del temeljne izobrazbe, saj vsebuje vedenja o domovini in svetu ter o varovanju okolja in smotrnem gospodarjenju z njim. Zato to znanje nujno potrebuje vsaka mlad človek pred zaposlitvijo ali pred nadaljnjim izobraževanjem na kateri koli stopnji.

Z uresničevanjem tega učnega načrta želimo dati prihodnjim "upravljalcem sveta" temelje za razumevanje odnosov med človekom in naravo, zlasti za razumevanje okoljskih problemov.

Pri geografiji usposabljammo dijake za odgovoren, angažiran in solidaren odnos do naravnega in družbenega okolja ter za reševanje prostorskih problemov in vzajemno sožitje med naravo in človekom.

Pri pouku geografije dijaki razvijajo pozitivna čustva do domovine, občutek pripadnosti svojemu narodu in državi ter ljubezen do njene naravne in kulturne dediščine. Spoznavanje vrednot in ljudi doma in po svetu prispeva k razumevanju med narodi ter spoštovanju drugačnosti.

Z vsebinami in aktivnimi metodami pri pouku geografije razvijamo sposobnost dijakov za uporabo preprostih raziskovalnih metod, s katerimi pridobivajo in posredujejo informacije o okolju in v okolju ter sposobnosti za uporabo medijev, za urejanje, razlago, uporabo in vrednotenje geografskih informacij.

Pri geografiji upoštevamo potrebe in interese dijakov ter iščemo odgovore na aktualna vprašanja okolja, v katerem živijo. Razvijamo zanimanje dijakov za domačo pokrajino in vsakodneven utrip življenja v širši okolici, v domovini in po svetu ter se odzivamo na dnevne aktualne dogodke. Naloga šolske geografije je torej tudi razvijanje zanimanja za dogodke v lastnem in tujem okolju ter vzpodbujanje k odgovornemu odločanju o pomembnih zadevah, kot je npr. varovanje zdravega okolja.

Navedene cilje dosegamo s smotrnim in aktualnim izbiranjem vsebin, s sodobnimi didaktičnimi oblikami in metodami, s pestrim izborom učnih pripomočkov in medijev ter s čim pogostejšim neposrednim opazovanjem geografskih procesov in pojavov v okolju, kjer nastajajo. Zlasti pouku na terenu posvečamo veliko pozornost, ker s tem omogočamo doživljajsko učinkovitejši pouk.

II. PREDMETNI KATALOG ZNANJ

1. CILJI POUKA

1.1. SPLOŠNI CILJI POUKA

Dijaki:

- pridobijo prostorsko predstavo o današnjem svetu in domačem okolju. Ta predstava je potrebna za ustvarjalno sprejemanje in razumevanje vsakodnevnih informacij, ki imajo prostorsko razsežnost, ter za lastno odgovorno ravnanje in odločanje;
- razumejo najpomembnejše naravnogeografske in družbenogeografske pojave in procese tako posamič kot v njihovih medsebojnih vzročno posledičnih zvezah;
- razumejo zakonitosti razmestitev naravnogeografskih in družbenogeografskih pojavov in procesov ter njihov vpliv na razvitost posameznih izbranih držav;
- razumejo geografske vzroke za kulturno, civilizacijsko in politično pestrost sveta. Vzgajajo se v duhu tolerantnosti in spoštovanja do ljudi in ljudstev, ki so drugačni po jeziku, veri, rasi in navadah;
- razumejo probleme varstva geografskega okolja ter se zavedajo pomena človeka kot preoblikovalca geografskega okolja in prizadevanj za vzdrževanje ravnovesja med človekovimi hotenji in naravo;
- pridobivajo in razvijajo sposobnosti neposrednega in posrednega geografskega opazovanja naravnih in družbenih dejavnikov, pojavov in procesov v pokrajini;
- spoznajo različne kriterije za regionalizacijo pokrajin in se hkrati zavedajo individualnosti sleherne pokrajine na svetu;
- usposablajo se za samostojno uporabo geografskih virov in literature (atlas, karte, statistično gradivo ter grafični prikazi, slikovno gradivo, potopisi, članki);
- usposablajo se za preučevanje in raziskovanje domače pokrajine, kar pripomore k zanimanju zanjo, njenemu razumevanju in pozitivnemu odnosu do nje. Razvijajo sposobnosti za odločanje o njenem razvoju;
- povezujejo geografsko teorijo s prakso. Razvijajo sposobnosti in spretnosti aktivnega terenskega raziskovalnega dela;
- pridobivajo sposobnost vrednotenja geografskih podatkov, dejavnikov, pojavov in procesov v različnih časovnih obdobjih;
- pridobivajo sposobnost vrednotenja okoljskih protislovij sodobnega sveta kot posledic prebivalstvenega in gospodarskega razvoja, ki ne upošteva prostorske in okoljske omejitve materialnih dejavnosti človeka;
- se usposablajo za prepoznavanje potrebnosti sonaravnega razvoja ter odgovornosti do ohranjanja fizičnih in bioloških pogojev življenja za prihodnje generacije;

1.2. OPERATIVNI CILJI, STANDARDI ZNANJ IN MEDPREDMETNE POVEZAVE

VSEBINE UČNEGA NAČRTA	Število ur
A. OBČA GEOGRAFIJA	70 49*/21**
1. UVOD - predmet preučevanja geografije	
• Geografija kot znanost ter področja njenega preučevanja	
2. FIZIČNA GEOGRAFIJA	
2.1 NASTANEK IN ZGRADBA ZEMLJE	
• Notranja zgradba Zemlje. Glavne vrste in lastnosti kamnin. Fizikalne lastnosti Zemlje	
2. 2 POVRŠJE ZEMLJE	
• Sile preoblikovanja zemeljskega površja: endogene sile in procesi, eksogene sile in procesi. Posledice preoblikovalnih procesov - tipi reliefa in glavne reliefne oblike	
2.3 VREME IN PODNEBJE	
• Zgradba atmosfere. Geografske osnove podnebja. Planetarno kroženje zraka. Tipi podnebij. Varovanje ozračja	
2. 4 PRST	
• Značilnosti in sestava prsti. Osnovni tipi prsti. Gospodarski pomen in varstvo prsti	
2. 5 RASTLINSTVO	
• Tipi rastlinstva. Podnebno-rastlinski pasovi. Pomen rastlinstva. Vplivi človeka na rastlinstvo	
2. 6 VODOVJE	
• Sestava hidrosfere. Morja in oceani. Vode na kopnem: tekoče vode, stoječe vode, podzemeljska voda. Gospodarski pomen in varovanje voda in vodnih virov	
3. DRUŽBENA GEOGRAFIJA	
3. 1 PREBIVALSTVO	
• Razporeditev in rast prebivalstva ter selitve. Eksplozija prebivalstva in njene posledice. Teorija demografskega prehoda. Biološke in družbene sestave prebivalstva	
3. 2 NASELJA	
• Podeželska naselja. Urbana naselja. Problemi urbanizacije in suburbanizacije	
4. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI ČLOVEKA	
4. 1 KMETIJSTVO	
• Kmetijstvo. Kmetijske panoge in oblike kmetovanja. Vplivi kmetijstva na pokrajino	
4. 2 ENERGETIKA IN INDUSTRIJA	
• Problematika pridobivanja in izkoriščanja rudnin in energije. Energijski viri in njihove primerjalne prednosti. Razmestitveni dejavniki posameznih vrst industrije. Učinki industrializacije v prostoru	
4. 3 PROMET	
• Vrste prometa in njegove razvojne težnje	
4. 4 TURIZEM	
• Možnosti za razvoj turizma. Vrste turizma. Turistična območja	
B. REGIONALNA GEOGRAFIJA SVETA	50 30*/20**
1. UVOD	
• Razvite države in države v razvoju	
2. KONTINENTI, POKRAJINE, DRŽAVE	
2.1 AZIJA	
• Naravnogeografske značilnosti Azije. Značilnosti prebivalstva in kmetijstva. Izbrane države in regije. Nekateri sodobni geografski problemi kontinenta	

2.2 AFRIKA

- Naravnogeografske značilnosti Afrike. Rudno bogastvo in energijski viri. Značilnosti kmetijstva. Izbrane države in regije. Nekateri sodobni geografski problemi kontinenta

2.3 LATINSKA AMERIKA

- Pojem Latinska Amerika. Naravnogeografske značilnosti in značilnosti prebivalstva. Problemi kmetijstva in urbanizacije. Geografske enote Latinske Amerike. Nekateri sodobni geografski problemi kontinenta

2.4 SEVERNA AMERIKA

- Naravnogeografske značilnosti Severne Amerike. Gospodarske značilnosti Severne Amerike: primarne, sekundarne in terciarne dejavnosti. Problemi prebivalstva in urbanizacije

2.5 AVSTRALIJA IN OCEANIJA

- Naravnogeografske značilnosti Avstralije in Oceanije. Značilnosti gospodarstva, prebivalstva in poselitve

2.6 POLARNA OBMOČJA

- Naravne značilnosti Arktike in Antarktike. Pomen za znanost in gospodarstvo. problemi varstva okolja

C. REGIONALNA GEOGRAFIJA EVROPE	50	36*/14**
---------------------------------	----	----------

1. UVOD

- Evropa kot geografski in zgodovinski pojem. Geografska delitev Evrope

2. GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI EVROPE

2.1 ZGRADBA IN POVRŠJE EVROPE

- Razčlenjenost Evrope. Vpliv geološke zgradbe na relief in rudno bogastvo. Pomen reliefa za poselitev in gospodarstvo. Pomen obal za zgodovinski, politični in gospodarski razvoj Evrope

2.2 PODNEBJE

- Pomen podnebja v Evropi za življenje in gospodarstvo

2.3 PRST IN RASTLINSTVO

- Značilni tipi prsti in njihov pomen za kmetijstvo. Naravno in kulturno rastlinstvo kot pokrajinski element. Varstvo pokrajine

2.4 VODOVJE

- Evropske reke kot prometne poti in energijski vir. Geografski pomen jezer. Varstvo voda

3. SODOBNI GEOGRAFSKI POJAVI IN PROCESI V EVROPI

- Čezmejno povezovanje v Evropi. Pomen Evropske Unije in prihodnost Evrope. Prometni tokovi. Problemi prebivalstva in gospodarstva

4. REGIJE EVROPE, NJIHOV GOSPODARSKI POMEN IN RAZVOJNI PROBLEMI

4.1 SEVERNA EVROPA - NORDIJSKE IN PRIBALTSKE DRŽAVE

- Naravnogeografske značilnosti Severne Evrope. Značilnosti prebivalstva in gospodarstva. Izbrani regionalni primeri in problemi

4.2 ZAHODNA EVROPA - GOSPODARSKE IN POLITIČNE VELESILE

- Naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Zahodne Evrope. Izbrani regionalni primeri in problemi

4.3 JUŽNA EVROPA - SREDOZEMSKA CIVILIZACIJA IN TURIZEM

- Naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Južne Evrope. Značilnosti gospodarstva. Izbrani regionalni primeri in problemi

4.4 SREDNJA EVROPA - SRCE EVROPE

- Naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Srednje Evrope. Značilnosti gospodarstva. Izbrani geografski primeri in problemi

4.5 JUGOVZHODNA EVROPA - PREBIVALSTVENA PESTROST IN NEMIRNA PRETEKLOST

- Geografske značilnosti Jugovzhodne Evrope. Mednacionalni problemi in krizna žarišča. Regionalni primeri in problemi

4.6 VZHODNA EVROPA - POKRAJINSKA PROSTRANSTVA IN POVEZANOST Z AZIJO

- Naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Vzhodne Evrope. Mednacionalni problemi in krizna žarišča. Problemi prestrukturiranja gospodarstva. Degradacija okolja. Regionalni primeri in problemi

D. SLOVENIJA	40	26*/14**
--------------	----	----------

1. UVOD

- Slovenija kot geografski pojem. Lega in položaj Slovenije v Evropi

2. NARAVNOGEOGRAFSKI DEJAVNIKI IN NJIHOV VPLIV NA ŽIVLJENJE.

- Lega in položaj Slovenije v Evropi

2.1 RELIEF IN KAMNINSKA ZGRADBA

- Vpliv geotektonske zgradbe in kamninske sestave na površje, prst, rastlinstvo in rabo tal. Značilni tipi reliefa in reliefne kategorije v Sloveniji

2.2 PODNEBJE, RASTLINSTVO, PRSTI IN VODE V SLOVENIJI KOT DEJAVNIK ZA ŽIVLJENJE

- Dejavniki, ki vplivajo na podnebje Slovenije. Podnebni tipi in njihov pomen
- Naravovarstveni in gospodarski pomen mokrišč, rek, jezer in morja. Problematika podzemeljskih voda

3. DRUŽBENOGEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI SLOVENIJE

3.1 PREBIVALSTVO

- Spremembe v poselitvi v tem stoletju. Starostna, izobrazbena in nacionalna struktura. Odnos do priseljencev. Slovenci po svetu

3.2 NASELJA

- Tipi podeželskih naselij. Mesta. Urbanizacija in suburbanizacija

3.3 KMETIJSTVO.

- Možnosti za kmetijstvo. Vrednotenje kakovosti tal. Kmetijske panoge in njihova usmerjenost. Posestne razmere in kmetijska pridelava. Varstvo kmetijskih zemljišč. Gozdovi kot naravno bogastvo. Problemi varstva gozdov

3.4 ENERGETIKA IN SUROVINE

- Energetske in surovinske osnove Slovenije. Energetska politika

3.5 INDUSTRIJA

- Industrijski razvoj. Policentrizem. Izvozno usmerjene industrijske panoge. Posledice industrializacije v pokrajini. Preobrazba in problemi industrije. Onesnaževanje vode in zraka

3.6 PROMET

- Prometni pomen Slovenije. Razvoj prometnega omrežja. Sedanje in prihodnje prometne povezave z Evropo. Vpliv prometa na pokrajino

3.7 TURIZEM

- Vrednotenje naravnih in družbenih pogojev za turizem v Sloveniji. Vrste turizma. Vpliv turizma na okolje. Vloga turizma pri preobrazbi pokrajine

3.8 REGIONALNA IN OKOLJSKA PROTISLOVJA V SLOVENIJI

- Neenakomeren regionalni razvoj. Tipi pokrajinsko degradiranih območij. Pomanjkanje sonaravnega načina gospodarjenja z okoljem in naravnimi viri. Izčrpavanje naravnih virov in čezmerno onesnaževanje

4. GEOGRAFSKOI PROBLEMI SLOVENSКИH POKRAJIN

35 27*/8**

4.1 GEOGRAFSKA DELITEV SLOVENIJE

- Načini in pomen geografskih delitev Slovenije. Razvoj političnoadministrativnih delov

4.2 SLOVENSKE ALPE - GORSKI MOST Z EVROPO

- Izbrane naravne značilnosti Julijskih in Kamniških Alp ter Karavank. Pomen alpskega sveta za promet, turizem in rekreacijo. Izbrane naselbinske in gospodarske posebnosti. Alpsko sosodstvo. Varstvo okolja. Naravni in regijski parki

4.2.1 JULIJSKE ALPE

4.2.2 KAMNIŠKO-SAVINJSKE ALPE

4.2.3 KARAVANKE

4.3 PREDALPSKA SLOVENIJA - SRCE SLOVENIJE

- Delitev predalpskega hribovja. Naravne značilnosti zahodnega, vzhodnega in severovzhodnega predalpskega hribovja ter predalpskih kotlin. Značilnosti pretekle in sedanje poselitve v izbranih regijah. Gospodarski, prometni in politični pomen predalpske Slovenije na izbranih primerih. Ljubljana, Maribor in Celje

4.3.1 ZAHODNO PREDALPSKO HRIBOVJE

4.3.2 VZHODNO PREDALPSKO HRIBOVJE

4.3.3 SEVEROVZHODNO PREDALPSKO HRIBOVJE

4.3.4 LJUBLJANSKA KOTLINA

4.4 SLOVENSKO PRIMORJE - OKNO NA MORJE

- Primorskost zahodne Slovenije. Nekatere geografske značilnosti in problemi. nizkih kraških planot in flišnih pokrajin. Pomen Slovenskega primorja za Slovenijo. Nekatere geografske značilnosti in problemi sosodnjih pokrajin v Italiji

4.4.1 FLIŠNE REGIJE

4.4.2 KRAŠKE REGIJE

4.5 DINARSKE PLANOTE IN PODOLJA - KRAŠKE ZNAMENITOSTI

- Nekatere geografske značilnosti, pomen in problemi kraških hribovij, planot in podolij. Okoljski in razvojni problemi izbranih kraških pokrajin. Primerjava z ostalim dinarskim krasom

4.5.1 VISOKE DINARSKE PLANOTE

4.5.2 NIZKE DINARSKE PLANOTE NOTRANJE SLOVENIJE (NIZKI DOLENJSKI KRAS)

4.6 SUBPANONSKA SLOVENIJA - VINOGRADNIŠKA GRIČEVJA IN PLODNE RAVNINE

- Izbrane geografske značilnosti in problemi slovenskih subpanonskih pokrajin

4.7 SLOVENCИ V ZAMEJSTVU

4.7.1 SLOVENCИ V ITALIJI

- Območja, kjer živijo Slovenci, neenake narodnostne pravice

4.7.2 SLOVENCИ V AVSTRIJI

- Nastanek severne meje, razlogi za asimilacijo

4.7.3 SLOVENCİ NA MADŽARSKEM

- Razlogi za njihovo prisotnost

Legenda:

* število ur, predlaganih za usvajanje nove snovi

** število ur, predlaganih za utrjevanje, preverjanje in ocenjevanje znanja

1.3. OPERATIVNI CILJI, STANDARDI ZNANJ IN MEDPREDMETNE POVEZAVE

RAZLAGA KRATIC:

S črko **T** označeni učni cilj zahteva temeljno znanje učenca, ki je pogoj za njegov nadaljnji napredek pri pouku geografije. To so tisti cilji, ki jih upoštevamo kot **standarde znanja**.

S črko **N** označeni cilj zahteva znanje, ki naj bi ga obvladala večina učencev.

S črko **Z** označeni učni cilj zahteva znanje, ki ga lahko dosežejo le nekateri učenci, sposobni kompleksnega geografskega mišljenja in samostojnega dela.

*Ekskurzija in / ali terensko delo - pri nekaterih ciljeh je v rubriki medpredmetne povezave (zaradi prostora) navedeno, da se jih lahko uresničuje s terenskim delom v okolici šole ali z ekskurzijami s terenskim delom kjer koli po Sloveniji. Več takih ciljev se lahko realizira ob enem terenskem delu ali ekskurziji. O tem, katere cilje združevati, odloča učitelj sam glede na kraj, kjer je šola in glede na druge danosti.

OPERATIVNI CILJI	NI V O	VSEBINE	POJMI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
A. OBČA GEOGRAFIJA				
1. UVOD - predmet preučevanja geografije				
Dijak:		Geografija kot znanost ter področja njenega preučevanja		
navede predmet preučevanja geografije	T		zemeljsko površje, geografski elementi geosfera, obča in regionalna geografija, fizična in družbena geografija	
opredeli geosfero kot preplet delovanja naravnogeografskih in družbenogeografskih procesov	N			

2. FIZIČNA GEOGRAFIJA

2.1 NASTANEK IN ZGRADBA ZEMLJE

Dijak:		Notranja zgradba Zemlje. Glavne vrste in lastnosti kamnin. Fizikalne lastnosti Zemlje		
opiše in razlikuje notranje in zunanje sile in procese	T		notranje (endogene) sile in procesi zunanje (eksogene) sile in procesi	
zna razložiti na primeru iz Slovenije ali sveta, da je površinska oblikovanost Zemlje odvisna od endogenih in eksogenih sil in procesov	N			
opiše notranjo zgradbo Zemlje	T		jedro, plašč, skorja, astenosfera, litosfera, litosferska plošča	
razloži vzroke in posledice vulkanskega delovanja	N		magma, lava, krater	
ovrednoti vulkanizem s stališča človeka in njegove dejavnosti	Z			
našteje tri glavne načine premikanja litosferskih plošč in navede primere	Z		litosferska plošča	
našteje in opiše posledice premikanja plošč	Z		oceanski hrbet, oceanski jarek, vulkani, potresi	
razloži nastanek današnjih kontinentov	N		Pangea, A. Wegener	
razloži vzroke in posledice potresne aktivnosti in pokaže na karti sveta glavna potresna območja	N		potresni valovi, hipocenter, epicenter, moč potresa, Richterjeva lestvica	fizika;
opiše proces nastajanja in značilnosti mladonagubanega gorstva	N		orogeneza; gubanje, antiklinala, sinklinala, morje Tetis	

opiše značilnosti grudastih gorstev ter razloži proces njihovega nastajanja	N		tektonika, tektonski prelom, tektonski jarek, čok; grudasto gorstvo	
našteje geološke dobe in jih poveže s pomembnejšimi orogenezami	N		predkambrij; paleozoik; mezozoik (trias, jura, kreda,); kenozoik - terciar, kvartar (pleistocen, holocen)	biologija
na karti pokaže območja orogeneze v geološki preteklosti na svetu in zna povezati njihov položaj z gibanjem litosferskih plošč	Z		kaledonsko, hercinsko, alpidsko gubanje	
našteje vrste kamnin po nastanku in opiše značilnosti magmatskih, metamorfnih in sedimentnih kamnin	T		magmatske kamnine: globočnine, prodornine, granit, tonalit, metamorfne kamnine: gnajs, marmor; sedimentne kamnine: apnenec, dolomit, fliš, konglomerat, breča, peščenjak, glinovec	kemija
uvrsti posamezne vzorce kamnin v ustrezno skupino po nastanku	N			kemija
imenuje tipične kamnine v Sloveniji in domači pokrajini*	N			*ekskurzija in/ali terensko delo

2.2 POVRŠJE ZEMLJE

Dijak:		Sile preoblikovanja zemeljskega površja: endogene sile in procesi, eksogene sile in procesi. Posledice preoblikovalnih procesov - tipi reliefa ter glavne reliefne oblike		
--------	--	---	--	--

našteje in opiše zunanje sile in preoblikovalne procese na primerih iz Slovenije ali iz sveta	T		gravitacija, sončno sevanje; podor, zemeljski plaz, melišče; preperevanje, mehanično, kemično; korozija, siga, biološko razpadanje, denudacija, erozija tal	
opiše preoblikovalne procese v domačem okolju in jih ovrednoti z vidika človeka*	T			*ekskurzija in/ali terensko delo
navede in razloži dejavnike v procesu razvoja rečnega reliefa;	T		rečna erozija, globinska, bočna	
s pomočjo skic oziroma slikovnega gradiva (iz Slovenije, Evrope ali sveta) opiše reliefne oblike v zgornjem, srednjem in spodnjem toku reke in njihov vpliv na življenje ljudi	T		soteska, vintgar; kanjon, akumulacija, meander, mrtvi rokav, vadi, terasa, vršaj, delta	
pojasni nastanek prodorne doline in navede primere iz Slovenije;	Z			
imenuje dejavnike za razvoj ledeniškega reliefa	T		snežna meja, klimatska kolebanja	
pojasni procese in posledice poledenitve	Z		gorski, nižinski ledeniški relief; ledeniška erozija, akumulacija	
ob ustreznem slikovnem gradivu iz Slovenije ali sveta prepozna, imenuje in opiše erozijske in akumulacijske oblike ledeniškega reliefa	T		koritasta U-dolina, morena, krnica, ledeniško jezero	
razloži najbolj značilne tipe in območja poledenitve po svetu	Z		gorska in celinska poledenitev	
ovrednoti pomen ledeniškega reliefa za človekovo dejavnost;	N			
razlikuje pojma Kras in kras	T		kras , Kras, matični kras	
našteje in opiše značilnosti kraških pojavov	T		površinski kraški pojavi, podzemeljski kraški pojavi	
na primerih iz Slovenije pojasni pomen krasa in njegovega varovanja za človeka	T			

našteje in opiše posebne vrste krasa in dejavnike za njihov razvoj	T		tropski, visokogorski kras	
ob slikah prepozna, imenuje in opiše posamezne površinske in podzemeljske kraške oblike in ovrednoti možnosti njihove gospodarske izrabe v Sloveniji	T		ponor, kraško polje, presihajoče jezero, vrtača (dolina), škraplje, žlebiči, kraške jame, brezna	
pojasni dejavnike, ki vplivajo na nastanek eolskega reliefa	T		aridna - semiaridna območja na Zemlji, vetrno odnašanje (erozija) in nanašanje (akumulacija)	
ob ustreznem slikovnem gradivu prepozna, imenuje in opiše reliefne oblike eolskega površja in pojasni njihov nastanek	T		skalna, kamnita, peščena puščava; puhlica	
na primerih iz Slovenije ali sveta našteje in razloži procese preoblikovanja obal	T		abrazija, morska akumulacija, klif	
ob ustreznem slikovnem gradivu prepozna, imenuje in opiše tip obale v Sloveniji in svetu;	N		dalmatinski, riaški, fjordski, estuarski, lagunski, deltasti tip, koralni, morske kose	
ovrednoti pomen tipa obale za poselitev, promet, turizem	N			
2.3 VREME IN PODNEBJE				
Dijak:		Zgradba atmosfere. Geografske osnove podnebja. Planetarno kroženje zraka. Tipi podnebij. Varovanje ozračja		
pozna zgradbo atmosfere in njen pomen za življenje človeka	N			
razlikuje pojma vreme in podnebje	T		vreme, podnebje, troposfera, kondenzacija, podnebni elementi, vremenska prognoistična karta	
razlikuje in razloži podnebne elemente in dejavnike	T		podnebni dejavniki, podnebni elementi	
razloži vlogo in odgovornost človeka kot preoblikovalca	N		ozonska luknja, topla greda	

sestave in procesov v ozračju in dolgoročnih posledic				
razloži vzroke za različno segrevanje in ohlajanje Zemlje in ozračja nad njo;	T		vpadni kot sončnih žarkov, planetarno kroženje zraka, inverzija; izoterma	fizika;
razlikuje pojme, ki označujejo različno vlažnost zraka, in razloži vzroke za nastanek treh vrst padavin glede na nastanek	T		absolutna, maksimalna, relativna vlaga; rosišče, konvekcijske, orografske, ciklonske padavine, izohieta	
razloži vzroke za nastanek vetrov in našteje njihove vrste	T		zračne mase, krajevni (lokalni) vetrovi, burja	
s pomočjo tematske karte razloži razporeditev zračnega pritiska na Zemlji	N		izobara, vremenotvorno središče, ciklon, anticiklon, topla , hladna fronta, okluzija	
imenuje in pokaže na karti območja stalnih vremenotvornih središč in razloži njihov pomen za vreme	N		islandski minimum, azorski maksimum, sibirski maksimum; tropski ciklon	
razlikuje toplotni pas od podnebnega tipa	T		toplotni pas, podnebni tip	
opiše značilnosti tropskih podnebnih tipov in vzroke, ki vplivajo na njihov nastanek	N		ekvatorialno, savansko, tropsko polsuho (stepsko), tropsko suho, (puščavsko) podnebje	
ovrednoti tropska podnebja za življenje	Z			
opiše značilnosti subtropskih podnebnih tipov in vzroke, ki vplivajo na njihov nastanek;	N		sredozemsko, subtropsko polsuho, subtropsko suho, monsunsko	
opiše značilnosti zmerno toplih podnebnih tipov in vzroke, ki vplivajo na njihov nastanek	N		oceansko, celinsko (kontinentalno), kontinentalno vlažno, kontinentalno suho, zmerno hladno podnebje	
primerja med seboj različna zmerno topla podnebja in razloži vzroke za razlike	Z			
opiše značilnosti podnebij v mrzlem (polarnem) pasu, ju primerja med seboj, razloži vzroke za razlike in ovrednoti njun pomen za človeka	N		subpolarno (tundrsko) podnebje, polarno podnebje	
razloži vzroke za spreminjanje podnebja z nadmorsko višino in primerja podnebja v gorskem svetu v različnih geografskih širinah in legah;	N		gorsko podnebje, zgornja gozdna meja, snežna meja	

2.4 PRST				
Dijak:		Značilnosti in sestava prsti. Osnovni tipi prsti. Gospodarski pomen in varstvo prsti		
razloži nastanek prsti pod vplivom pedogenetskih dejavnikov;	N		prst ali tla, matična podlaga, podnebje, relief, organizmi, čas	biologija;
našteje glavne lastnosti prsti in opiše njihov pomen za rabo tal;	T		zrnavost (tekstura), sestava (struktura)	
razloži profil prsti			horizont prsti	
razloži osnovno delitev prsti;	T		conalne, intraconalne, aconalne prsti	
s pomočjo slikovnega gradiva opiše značilne tipe tal v tropskem in subtropskem pasu	Z		feralitne, puščavske, rdeče in rjave mediteranske prsti	
s pomočjo slikovnega gradiva opiše značilne prsti v zmerno toplem pasu (v Sloveniji in v domači pokrajini)*	N		rjave, sive gozdne prsti, kostanjeve prsti, črnozjom, podzol, tundrske; rendzina, šotne prsti, slane prsti, obrečna prst	biologija *ekskurzija in/ali terensko delo
ovrednoti značilne prsti v domači pokrajini z vidika kmetijstva*	Z			*ekskurzija in/ali terensko delo
na primerih iz Slovenije (ali sveta) ovrednoti vpliv človekove dejavnosti na izboljšanje in slabšanje kakovosti prsti.	T		erozija prsti, degradacija prsti	
2.5 RASTLINSTVO				
Dijak:		Tipi rastlinstva. Podnebno-rastlinski pasovi. Pomen rastlinstva. Vplivi človeka na rastlinstvo		

našteje dejavnike okolja (temperatura, voda, prst, relief, človek) in razloži njihov vpliv na rastlinstvo v različnih podnebnih pasovih	T		kserofiti, mezofiti, higrofiti	biologija
ovrednoti pomen rastlinstva za človeka in vlogo človeka pri ogrožanju in ohranjanju naravnega rastlinstva v svetu ali Sloveniji (in v domači pokrajini)	T		naravno in kulturno rastlinstvo	*ekskurzija in/ali terensko delo;
opiše vlogo človeka pri preoblikovanju naravnega rastlinstva	Z			
opiše najbolj značilne vrste rastlinstva po podnebnih pasovih	N		tropski deževni gozd, savana, puščavsko rastlinstvo, mediteransko rastlinstvo, listnati gozd, mešani gozd, visokotravna stepa, nizkotravna stepa, iglasti gozd (tajga), tundrsko rastlinstvo, gorsko rastlinstvo	
ob tematski karti razloži razširjenost in pomen gozdnega rastlinstva v svetu, Sloveniji (in domači pokrajini)*	N			*ekskurzija in/ali terensko delo;
2.6 VODOVJE				
Dijak:		Sestava hidrosfere. Morja in oceani. Vode na kopnem: tekoče vode, stoječe vode, podzemeljska voda. Gospodarski pomen in varovanje voda in vodnih virov		
na zemljevidu locira območja velikih vodnih površin v različnih agregatnih stanjih	T		hidrosfera	
ovrednoti pomen vodovja za preživetje človeka	T		morje kot vir življenja, vir surovin, prometna pot	

imenuje vrste morij in jih pokaže na karti	T		robna, sredozemska morja, ožine in prekopi, oceani	
opiše fizikalne in kemične lastnosti morske vode, ter razloži vzroke za razlike med posameznimi morji	T		temperatura, slanost morij, valovanje, plimovanje, morski tokovi	kemija
imenuje vzroke za valovanje in plimovanje	T		bibavica	fizika astronomija
razloži vzroke za nastanek morskih tokov in s pomočjo karte razloži njihove smeri ter na primerih pojasni pomen morskih tokov za podnebje	N		topli in hladni morski tokovi	
ovrednotiti gospodarski pomen morij	T			
razloži vzroke in posledice onesnaževanja morij in ovrednoti prizadevanja za ohranjanje čistega morja	N			
razloži glavne pojme o tekočih vodah	T		rečje, porečje, povirje, povodje, razvodje, razvodnica	
razlikuje vrste rečnih režimov na primerih iz Slovenije ali sveta;	N		rečni, ledeniški, snežni, dežni, mešani, enostavni, kombinirani režim	
ovrednoti pomen rek za človeka (reke kot vir sladke vode, energije; reke kot prometne poti, namakalni vir, turizem)	T			
imenuje glavne vire onesnaženja rek po svetu (v Sloveniji in v domači pokrajini)*	T			*ekskurzija in/ali terensko delo
našteje jezera po nastanku in jih primerja med seboj	N		pretočna, brez pretoka, vglobljena, zajezitvena, umetna jezera	
pokaže na karti največja jezera na svetu in v Sloveniji ter ovrednoti njihov pomen za človeka	T			
na primeru razloži ekološke probleme jezer v Sloveniji in po svetu	N		zasipavanje, onesnaževanje, ukrepi za ohranjanje čistosti jezerske vode	
utemelji potrebo izkoriščanja podtalnice za človeka in navede primere ogrožanja podtalnice v Sloveniji ali svetu	N		talna voda ali podtalnica, podzemeljska voda, prosta in ujeta voda, arteški izviri	
opiše primere ogrožanja podtalnice v domačem okolju*	N			*ekskurzija in/ali terensko delo
razloži pojem in pomen mokrišč	N		močvirja, barja, mrtvice, ustja rek	

3. DRUŽBENA GEOGRAFIJA

3.1 PREBIVALSTVO

Dijak:		Razporeditev in rast prebivalstva ter selitve. Eksplozija prebivalstva in njene posledice. Teorija demografskega prehoda. Biološke in družbene sestave prebivalstva		
definirati pojme v zvezi z gibanjem števila prebivalcev	T		rodnost, smrtnost, naravni prirastek, migracije, demografska eksplozija teorija demografskega prehoda	
s pomočjo tematske karte razloži vzroke in posledice različne razporeditve prebivalstva po svetu in Sloveniji	Z		območja zgostitve, praznjenja, demografsko ogrožena območja	sociologija
s pomočjo starostnih piramid razloži starostno in spolno sestavo prebivalstva	T		starostna piramida	
predvidti nadaljnji razvoj prebivalstva in posledice	Z		projekcija prebivalstva	sociologija
pojasni vzroke za selitve prebivalstva	T		mobilnost	sociologija
na izbranem primeru (iz Slovenije, Evrope ali sveta) razloži vpliv selitev na sestavo in gostoto prebivalstva	N			
navede vrste migracij glede na čas, trajanje, smer, vzrok in posledice	T		ekonomske, politične, verske, dnevne, sezone; beg možganov - brain drain;	sociologija
na primerih iz Slovenije in sveta razloži vzroke in posledice deagrarizacije.	N		deagrarizacija, beg z dežele, beg z gora, depopulacija, urbanizacija	

razlikuje biološke in družbene sestave prebivalstva	T		biološka, ekonomska sestava prebivalstva, aktivno in neaktivno prebivalstvo	
pojasni vzroke in pomen dejavnostne sestave prebivalstva	N		primarni, sekundarni, terciarni, kvartarni sektor	
pojasni faze v razvoju družbe	N		predindustrijska, industrijska, poindustrijska družba	zgodovina
našteje največje svetovne religije ter na tematski karti locira njihovo razprostranjenost	T		verska sestava, krščanstvo, islam, judovstvo, hinduizem, budizem, plemenska verstva	
na primeru pojasni vpliv verske sestave prebivalstva na videz pokrajine in odnose med ljudmi;	N			
na primerih pojasni spremembe nacionalne sestave po svetu, tako zaradi selitev kot zaradi različne rasti prebivalstva	Z		narodnostna sestava, narod - narodnost, državljanstvo, manjšina	sociologija
razloži povezanost starostne in dejavnostne sestave prebivalstva	Z			
3.2 NASELJA				
Dijak:		Podeželska naselja. Urbana naselja. Problemi urbanizacije in suburbanizacije		
našteje osnovna merila za opredelitev naselij.	T		vas, mesto; podeželska, urbana naselja; kmečka naselja, urbanizirana naselja	
s pomočjo slikovnega gradiva prepozna in opiše tipe podeželskih naselij v Sloveniji	N		samotna kmetija, zaselek, razloženo naselje, gručasta, obcestna vas, urbanizacija vaških naselij	
našteje in razloži funkcije mest	T		mestotvorne, mestoslužne funkcije	
pojasni sodobne procese pri rasti in preobrazbi sodobnih mest in posledice za življenje ljudi	T		megalopolis, somestje	

4. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI ČLOVEKA

4. 1 KMETIJSTVO

Dijak:		Kmetijstvo. Kmetijske panoge in oblike kmetovanja. Vplivi kmetijstva na pokrajino		
ob izbranih primerih iz Slovenije ali sveta ovrednoti pomen kmetijstva za oskrbo človeštva s hrano in surovinami	N		agrarna prenaseljenost, deagrarizacija	
razlikuje zemljiške kategorije in kmetijske panoge	T		zemljiške kategorije: polja, travniki, sadovnjaki, vinogradi, pašniki, poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, vinogradništvo	
razloži in utemelji različne oblike kmetovanja v svetu	N		tradicionalno - sodobno kmetijstvo, ročno - strojno obdelovanje; polikulturno - monokulturno, intenzivno - ekstenzivno kmetijstvo	
na primeru iz Slovenije ali sveta označi ekološke probleme pri proizvodnji hrane (erozija prsti, uporaba umetnih gnojil in zaščitnih sredstev, umetno namakanje)	N			

4. 2 ENERGETIKA IN INDUSTRIJA

Dijak:		<p>Problematika pridobivanja in izkoriščanja rudnin in energije. Energijski viri in njihove primerjalne prednosti.</p> <p>Razmestitveni dejavniki posameznih vrst industrije. Učinki industrializacije v prostoru</p>		
našesteje pogoje za izkoriščanje rudnin	T			
označi pomen energijskih virov za človeštvo nekoč in danes (premog, nafta, plin, jedrska energija)	T			
primerja med seboj premog, nafto, plin, HE kot energijske vire po ekonomskih in ekoloških merilih	N			
ovrednoti uporabo nuklearne energije v svetu z ekonomskega vidika in vidika varnosti	N			
našesteje alternativne vire energije (sončna energija, veterna)	N		alternativni viri energije (obnovljivi viri)	fizika
razloži pomen racionalne rabe energije	N			
razloži pomen industrije kot gospodarske panoge	T		težka, lahka industrija	
našesteje razmestitvene dejavnike industrije	T			
analizirati razloge za spreminjanje pomena posameznih razmestitvenih dejavnikov v zgodovini	Z			
s pomočjo tematske karte in slikovnega gradiva znaanalizirati značilnosti industrijske pokrajine	N		industrijska pokrajina	

na primeru iz Slovenije in domače pokrajine razloži vpliv industrije na pokrajino (videz, onesnaževanje vode, zraka, zemlje) in razčleni razmestitvene dejavnike*.	N			*ekskurzija in/ali terensko delo
4. 3 PROMET				
Dijak:		Vrste prometa in njegove razvojne težnje.		
našteje vrste prometa in jih primerja med seboj po pomenu in vlogi	N		cestno, železniško, vodno omrežje; cestni, železniški vodni in zračni promet, cevovodi, pristanišča, letališča	
opiše sprememinjanje pomembnosti posameznih vrst prometa v zgodovini	Z			
analizira vpliv posameznih vrst prometa na pokrajino in onesnaževanje	N			
4. 4 TURIZEM				
Dijak:		Možnosti za razvoj turizma. Vrste turizma. Turistična območja.		
našteje, razloži in ovrednoti pogoje za razvoj turizma	T			
na posameznih primerih iz Slovenije ali sveta analizirati pogoje, ki so vplivali na oblikovanje turističnega območja in na njegov razvoj	N			
na primeru iz Slovenije ali sveta označi vpliv turizma na pokrajino, gospodarstvo, kulturo in življenje ljudi	N			

CILJI	NI VO	VSEBINE	POJMI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
B. REGIONALNA GEOGRAFIJA SVETA				
1. UVOD				
Dijak:		Razvite države in države v razvoju		
razloži kriterije za določanje stopnje gospodarske razvitosti držav	T		BDP - bruto domači proizvod	
analizira razloge za razlike v gospodarski razvitosti po svetu	N			
ovrednoti okoljska protislovja sodobnega sveta	Z			
2. KONTINENTI, POKRAJINE IN DRŽAVE				
2.1 AZIJA				
Dijak:		Naravnogeografske značilnosti Azije. Značilnosti prebivalstva in kmetijstva. Izbrane države in regije. Nekateri sodobni geografski problemi kontinenta		
razloži dejavnike, ki vplivajo na podnebje in rastlinstvo Azije s posebnim ozirom na gorske pregrade, kontinentalnost in monsune	N		Kavkaz, Himalaja, Zahodni Ghati	
s pomočjo ustreznih klimogramov iz posameznih območij Azije sklepa o podnebnem tipu in značilnem rastlinskem pasu	N		deževni tropski gozd, mangrove, listnati gozd, mediteransko rastlinstvo, savana, stepa, puščava, ...	

pozna hidrografske značilnosti in njihov pomen za poselitev in gospodarstvo (reke in jezera, areičnost in endoreičnost)	N			
ob starostnih piramidah, statističnem in grafičnem gradivu ugotovi in opiše glavne značilnosti prebivalstva azijskih držav (število, gostota, naravni prirastek starostna sestava, stopnja urbanizacije)	N			
sklepa o povezanosti med naravnim prirastkom in življenjskimi razmerami	N			
pozna glavna verstva v Aziji in pojasni njihov geografski in družbenozgodovinski pomen	Z			sociologija, zgodovina
razloži najpomembnejše značilnosti kmetijstva v Aziji	N		nomadizem, namakalno poljedelstvo, požigalništvo, tržno kmetijstvo	
vrednoti kmetijsko pridelavo z vidika potreb po hrani, surovinah in mednarodni trgovini	Z		zelena revolucija	
s pomočjo tematskih kart, statističnih in grafičnih pokazateljev ovrednoti gospodarsko usmerjenost in razvitost izbranih držav Azije v svetovnem merilu	Z			
pozna in razloži poglobitve gospodarske in politične probleme v Aziji				
2.2 AFRIKA				
Dijak:		Naravnogeografske značilnosti Afrike. Rudno bogastvo in energijski viri. Značilnosti kmetijstva. Izbrane države in regije. Nekateri sodobni geografski problemi kontinenta		
ob karti razloži temeljne značilnosti reliefa Afrike in procese, ki ga oblikujejo	Z			
pozna najpomembnejše afriške reke in pojasni njihov vpliv na poselitev in kmetijstvo	N		Nil, Kongo, Niger, Zambezi, Oranje	

ovrednoti afriške reke z vidika energijske izrabe, prometa in turizma	Z			
razloži dejavnike, ki vplivajo na podnebje in rastlinstvo Afrike	N			
s pomočjo ustreznih klimogramov ugotovi količino in razporeditev padavin in temperatur prek leta po posameznih toplotnih pasovih Afrike ter sklepa na podnebni tip	N			
s pomočjo ustreznega slikovnega gradiva opiše in določi na karti značilne tipe naravnega rastlinstva v Afriki	N			biologija
pokaže na karti najpomembnejše pokrajinske enote Afrike, označi njihove temeljne geografske značilnosti	T		Vzhodnoafriško višavje Kilimandžaro, Mt. Kenya, Sahara, Čadska, Kongova, Kalaharska kotlina, kotlina Belega Nila, Viktorijinega jezera; Vzhodnoafriški in Srednjeafriški tektonski jarek; Čadsko, Viktorijino, Tanganjiško jezero, Visoka Afrika, Nizka Afrika	
zna pojasniti pomen odkrivanja Afrike in kolonializma za današnjo politično situacijo na kontinentu	Z			
razloži in določi značilne oblike kmetovanja v Afriki in našteje glavne kmetijske kulture za samooskrbo in izvoz	N		samooskrbno, tržno kmetijstvo, selilno, namakalno poljedelstvo, nomadska, polnomadska živinoreja, maniok, sisal	
omeji sušna območja v Afriki, razloži vzroke in posledice sušnosti	N		Sahel	
ovrednoti posledice suše z vidika prebivalstva	Z			
s pomočjo tematske karte določi glavna rudarska in naftna območja v Afriki in jih poveže z geološko zgradbo	Z			
ovrednoti pomen rudnih bogastev za gospodarstvo izbrane države na primeru bakrovega pasu	Z			
pozna in razloži poglobitve gospodarske in politične probleme Afrike	Z			

2.3 LATINSKA AMERIKA

Dijak:		Pojem Latinska Amerika. Naravnogeografske značilnosti in značilnosti prebivalstva. Problemi kmetijstva in urbanizacije. Geografske enote Latinske Amerike. Nekateri sodobni geografski problemi kontinenta		
ovrednoti pomen "odkritja" Amerike z vidika prvotnega prebivalstva in z vidika Evropejcev	Z			zgodovina
opiše geografske enote Srednje Amerike	T		Veliki, Mali Antili, Bahamsko otočje, Mehika, Panama, Kuba	
razloži naravnogeografske posebnosti Srednje Amerike (podnebje, rastlinstvo, vulkanizem, potresi, hurikani)	N			
opiše značilnosti sestave prebivalstva in razloži vzroke za pisano rasno sestavo	T		črnci, Indijanci, belci, mestici, kreoli, mulati	sociologija
pojasni gospodarske značilnosti in posebnosti izbranih regij Srednje Amerike	N		Mehika, Veliki Antili (Kuba), Mali Antili, Bahamsko otočje	
opiše probleme urbanizacije na primeru glavnega mesta Mehike	Z			
opiše naravne enote in največje reke Južne Amerike	T		Amazonsko, Orinoško, Laplatsko nižavje, Brazilsko, Gvajansko višavje, Andi, Amazonka, Orinoko, Paragvaj, Urugvaj, Gran Chaco, Pampe Patagonija	
s pomočjo ustreznih klimogramov opiše glavne tipe podnebja v Južni Ameriki in jih utemelji z geografskimi dejavniki in poveže z vegetacijskimi posebnostmi	Z		tropski deževni gozd, pampe	

razloži značilnosti in pomen naravnih enot v severnoandskih državah z vidika poselitve in gospodarskega razvoja	T		Costa, Sierra, Selvas	
razloži temeljne družbenogeografske značilnosti Andsko-indijanske Južne Amerike: rasno sestavo in gospodarsko usmerjenost	N		peoni, koka	
s pomočjo tematskih kart poveže naravne poteze, prebivalstvo in gospodarsko usmerjenost Brazilije	Z		Brazilija	
ovrednoti gospodarjenje s tropskim deževnim gozdom z globalnega in regionalnega vidika	N		pljuča sveta	
pozna in razloži izbrane politične in gospodarske probleme Latinske Amerike				
2.4 SEVERNA AMERIKA				
Dijak:		Naravnogeografske značilnosti Severne Amerike. Gospodarske značilnosti Severne Amerike: primarne, sekundarne in terciarne dejavnosti. Problemi prebivalstva in urbanizacije		
pozna značilnosti glavnih pokrajinskih enot in reke Severne Amerike	T		Skalno gorovje, Velika kotlina, Sierra Nevada, Primorsko gorovje, Apalači, Osrednje nižavje, Kalifornijsko podolje, Kanadski ščit, Kolorado, Kolumbija, Misisipi, reka sv. Lovrenca	
s pomočjo ustreznih klimogramov in tematske karte ugotovi količino in razporeditev padavin in temperature prek leta v posameznih območjih Severne Amerike ter sklepa na podnebni tip	Z		dead line	

razloži vzroke za pojavljanje in posledice nenadnih vdorov vročega ali hladnega zraka nad kontinent	N			
s pomočjo ustreznega slikovnega gradiva opiše in določi na karti pomembnejše tipe naravnega rastlinstva v Severni Ameriki	N		prerija	
pojasni značilnosti naseljevanja in sestave ameriškega prebivalstva	N		amerikanizacija	
ovrednoti položaj nebelega prebivalstva v Severni Ameriki	N		indijanski rezervati	sociologija
razloži vzroke za značilno zemljiško razdelitev in velikost kmetijskih posestev v ZDA	Z			
na karti določi glavne kmetijske pasove v ZDA in jih utemelji z naravnimi pogoji ter opiše način proizvodnje	N		mlečni pas, koruzni pas, pšenični pas, bombažni pas, obalna območja, pas ekstenzivne živinoreje	
ovrednoti velikost posesti z vidika naravnogeografskih pogojev in današnjega načina gospodarjenja	Z			
ovrednoti pomen kmetijstva ZDA v svetovnem merilu	Z			
na tematski karti določi najpomembnejše industrijske regije v ZDA in Kanadi in jih utemelji z razmestitvenimi dejavniki	N		industrijski SV, industrijski jug, industrijski zahod, stara in nova industrijska območja	
razloži značilnosti urbanizacije v ZDA	N		megalopolis, down town, geto, slum	
primerja poselitvene razmere ZDA in Kanade	N			
primerja gospodarstvo ZDA in Kanade	N			
2.5 AVSTRALIJA IN OCEANIJA				
Dijak:		Naravnogeografske značilnosti Avstralije in Oceanije. Značilnosti gospodarstva, prebivalstva in poselitve		

pokaže na karti in označi naravne enote in vodne razmere v Avstraliji	T		Srednjeavstralsko nižavje, Veliko razvodno gorovje, Veliki koralni greben, Murray, Darling, arteške, subarteške vode	
označi reliefne in vodne razmere in razloge za take razmere				
ob ustrezni tematski karti opiše glavne tipe podnebja v Avstraliji in jih utemelji z geografskimi dejavniki	N			
s pomočjo ustreznega slikovnega gradiva opiše in določi na karti značilne tipe naravnega rastlinstva v Avstraliji	N			
ovrednoti pomen zgodovinskega razvoja za današnjo prebivalstveno podobo prebivalstva Avstralije	Z			
ovrednoti današnji položaj avstralskih domorodcev	N		aborigini	
ob kartah pojasni značilnosti poselitve in pojasni naravne in družbene vzroke za neenakomerno razporeditev prebivalstva Avstralije	N			
navede naravne pogoje za razvoj kmetijstva in opiše proizvodni način	N			
opredeliti vlogo Avstralije v svetovnem gospodarstvu	Z			
2.6 POLARNA OBMOČJA				
Dijak:		Naravne značilnosti Arktike in Antarktike. Pomen za znanost in gospodarstvo. Problemi varstva okolja		
opiše naravne pogoje za pojav ledu na Arktiki in Antarktiki (klimatska kolebanja)	T			
ovrednoti gospodarski in znanstveni pomen polarnih območij	Z			
opiše probleme življenja Eskimov			Eskimi	

CILJI	NI VO	VSEBINE	POJMI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
C. REGIONALNA GEOGRAFIJA EVROPE				
1. UVOD				
Dijak:		Evropa kot geografski in zgodovinski pojem. Geografska delitev Evrope		
razloži pojem Evropa	T			
primerja Evropo z drugimi kontinenti po velikosti, število prebivalstva in gostoti poselitve, (razmerja)	T			
opredeli lego Evrope glede na toplotne pasove in glede na ostale kontinente	T		subtropski, zmerni, polarni pas	
na karti politične razdelitve Evrope pokaže vse evropske države in njihova glavna mesta	T			zgodovina
pokaže na karti velike geografske enote Evrope, našteje države, ki ležijo v njih	T		Severna, Srednja, Zahodna, Vzhodna, Južna, Jugovzhodna Evropa	

2. GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI EVROPE

2.1 ZGRADBA IN POVRŠJE EVROPE

Dijak		Razčlenjenost Evrope. Vpliv geološke zgradbe na relief in rudno bogastvo. Pomen reliefa za poselitev in gospodarstvo. Pomen obal za zgodovinski, politični in gospodarski razvoj Evrope	
na karti pokaže in imenuje večje polotoke, otoke, morja, zalive in morske ožine Evrope ter ovrednoti njihov pomen za prebivalstvo	T		
opiše značilnosti obal in na karti pokaže glavna območja visokih in nizkih obal	T		klifi, fjordi, riasi, estuarji, lagune, delte
na karti pravilno pokaže in imenuje pomembnejše (večje) gorske sisteme, nižine in kotline v Evropi ter opiše njihov nastanek	T		
opredeli bistvene značilnosti geološke zgradbe Evrope, pokaže na karti stara gorovja, plošče in ščite ter jih poveže z nahajališči rud in premoga	N		paleoevropa, mezoevropa, neoevropa, hercinsko, kaledonsko in alpidsko gubanje, Ruska plošča, Baltski ščit

2.2 PODNEBJE				
Dijak:		Pomen podnebja v Evropi za življenje in gospodarstvo		
opiše dejavnike, ki vplivajo na podnebje in rastlinstvo Evrope (morski tokovi, relief, kontinentalnost)	T		Severnoatlantski tok	
imenuje in opiše različne tipe podnebja v Evropi	T			
2.3 PRST IN RASTLINSTVO				
Dijak:		Značilni tipi prsti in njihov pomen za kmetijstvo. Naravno in kulturno rastlinstvo kot pokrajinski element. Varstvo pokrajine		
s pomočjo tematskih kart označi značilne tipe naravnega rastlinstva v Evropi v različnih podnebnih razmerah in vlogo človeka pri ohranjanju oziroma izginevanju naravnega rastlinstva	Z		severni iglasti gozd, mešani, listnati gozd, stepa, mediteranski gozd, makija, tundra, tajga, lesostepje	
2.4 VODOVJE				
Dijak:		Evropske reke kot prometne poti in energijski vir. Geografski pomen jezer. Varstvo voda		

na nemi karti pokaže najpomembnejše evropske reke	T		Ren, Ron, Pad, Donava, Loara, Laba, Visla, Odra, Volga, Dneper, Dnester, Sava, Ebro, Tajó, Temza, Tibera, Vardar	
na izbranem primeru ovrednoti pomen plovbe po rekah in kanalih Evrope	Z		Ren-Majna-Donava	
ugotovi območja v Evropi z največjim deležem HE v skupni proizvodnji elektrike in jih primerja s Slovenijo	N		Alpe, Skandinavsko gorstvo	
na fizični karti pokaže večja jezera v Evropi	T		Ženevsko, Bodensko, Blatno, Ladoško, Zuidersko jezero, severnoitalijanska jezera, Inari, finska in švedska jezera	
na izbranem primeru označi pomen jezer za turizem v Evropi	Z			
na izbranem primeru razloži ogroženost voda v Evropi zaradi onesnaževanja (tekoče vode, jezera, podtalnica)	N		kisli dež	

3. SODOBNI GEOGRAFSKI POJAVI IN PROCESI V EVROPI

Dijak:		Čezmejno povezovanje v Evropi. Pomen Evropske unije in prihodnjost Evrope. Prometni tokovi. Problemi prebivalstva in gospodarstva		
razloži cilje povezovanja evropskih držav v različne skupnosti na državni in regionalni ravni	Z		Evropska unija (zveza), CEFTA, Alpe - Jadran	zgodovina
na izbranem primeru pojasni kmetijsko politiko Evropske unije	Z			
opredeli najpomembnejše smeri prometnih tokov in njihove spremembe v Evropi in opredeli mesto Slovenije v njih	N		omrežje avtocest, predori	
na karti locira najbolj gosto poseljena območja v Evropi in razloži vzroke za takšno razporeditev prebivalstva	N			
našteje in razloži vzroke za migracijske tokove v Evropi	N			

v obdobju po drugi svetovni vojni				
opiše probleme novonastalih multikulturnih okolij (šolstvo, zaposlovanje, verski obredi)	Z			
razloži stopnjo in obseg degradacije geografskega okolja v Evropi	Z			okoljska vzgoja
4. REGIJE EVROPE, NJIHOV GOSPODARSKI POMEN IN RAZVOJNI PROBLEMI				
4.1 SEVERNA EVROPA - NORDIJSKE IN PRIBALTSKE DRŽAVE				
Dijak:		Naravnogeografske značilnosti Severne Evrope. Značilnosti prebivalstva in gospodarstva. Izbrani regionalni primeri in problemi		
definira pojem Severna Evropa in pokaže na karti države, ki jih uvrščamo v to regijo	T		skandinavske, nordijske, pribaltske države	
označi procese, ki so povzročili nastanek specifičnih reliefnih oblik v Severni Evropi	T		fjord, fjell, kontinentalna poledenitev, grbinasti otočki, vulkan, gejzir	
ovrednoti podnebje Severne Evrope z vidika pogojev za poselitev, kmetijstvo, promet in turizem	Z			
navede glavne vire oskrbe z energijo v državah Severne Evrope in označi bistvene značilnosti njihove energijske politike	N		geotermalna energija, alternativni viri, naftna ploščad	
ovrednoti probleme jeklarstva na Švedskem	T			

razloži pojav kislega dežja v Skandinaviji, opiše njegove vzroke in posledice ter jih primerja s podobnimi v Sloveniji	N			
ovrednoti pomen ribištva za Norveško in Islandijo ter posledice pretiranega ulova z vidika naravnega ravnotežja in perspektiv za prihodnost ribolova	Z		ribiške vojne, ribja farma	
razloži pomen gozdnega bogastva in predelave lesa	N			
razloži problematiko narodnostne sestave pribaltskih držav	Z		rusifikacija	
4.2 ZAHODNA EVROPA - GOSPODARSKE IN POLITIČNE VELESILE				
Dijak:		Naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Zahodne Evrope. Izbrani regionalni primeri in problemi		
definira pojem Zahodna Evropa in locira na karti države, ki jih uvrščamo v to regijo	T		"zelena Evropa"	
razloži dejavnike, ki so vplivali na oblikovanje površja Zahodne Evrope	T			
ovrednoti dejavnike, ki pogojujejo nastanek podnebja Zahodne Evrope	N			
ovrednoti pomen naravnogeografskih značilnosti Zahodne Evrope za razvoj kmetijstva	N			
opiše glavne značilnosti gospodarskega razvoja Zahodne Evrope, našteje dejavnike, ki so ga pospeševali ter primerja stopnjo doseženega razvoja z drugimi deli Evrope in sveta	N		industrijska revolucija, kolonializem, informacijska družba	zgodovina

oriše probleme, ki jih prinaša s seboj visoka stopnja gospodarskega razvoja v Zahodni Evropi	N		centralna, periferna območja, odmiranje tradicionalnih panog, problemi urbanizacije, migracije, suburbanizacija	
razlikuje pojme Velika Britanija, Anglija, Združeno kraljestvo	N		Velika Britanija, Anglija, Združeno kraljestvo, Commonwealth, Severna Irska, Škotska, Wales	
ob karti in grafičnih prikazih analizira značilnosti razvoja in transformacije industrije v Veliki Britaniji	Z		visoka tehnologija, Cambridge fenomen	
označi naravne pogoje za kmetijstvo na Irskem in jih zna povezati z izseljevanjem Ircev	N		logi, resave	zgodovina
nacionalno in versko sestavo prebivalstva Velike Britanije in Irske vzročno povezati s konflikti med skupnostmi	N		Irci, Kelti, protestantizem, katolicizem, terorizem	
definira pojem Beneluks in locira na karti države Beneluksa	T			
opiše posebnosti reliefa v državah Beneluksa in jih povezati s pogoji za poselitev in gospodarstvo	N		Ardeni, polder	
navede dejavnike, ki vplivajo na visoko razvitost holandskega kmetijstva in ga primerja s slovenskim	Z			
razloži vzroke za veliko ogroženost Nizozemske od poplav ter opiše, kako se branijo pred to nevarnostjo	N		projekt Delta	
analizira strukturo prebivalstva v Belgiji in razloži, kako rešujejo nacionalno vprašanje	N		Flamci, Valonci, Romani, Germani	
navede bistvene značilnosti strukture francoskega gospodarstva in njenih energetskih osnov	N		atomske centrale, plimska elektrarna	
opiše nacionalno sestavo Francije in ovrednoti politiko te države do zagotavljanja pravic njenih narodnosti ter jo primerja s slovensko	Z		Baski, Bretonci, Korzičani	
opiše bistvene značilnosti centralistične ureditve Francije	Z			zgodovina

4.3 JUŽNA EVROPA - SREDOZEMSKA CIVILIZACIJA IN TURIZEM

Dijak:		Naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Južne Evrope. Značilnosti gospodarstva. Izbrani regionalni primeri in problemi		
definira in locira Južno Evropo s pripadajočimi pokrajinskimi enotami in državami	T			
ovrednoti pomen Sredozemskega morja za turistični razvoj držav, ki ležijo ob njem	N			
primerja razvitost turizma v Grčiji, Italiji, Franciji in Španiji	T		masovni turizem	
utemelji nujnost reševanja ekološke problematike v Sredozemlju	N			
na karti določi reliefne enote na Iberskem polotoku	N		Kantabrijsko gorovje, Meseta, Pireneji Betijske Kordiljere	
opiše možnosti za razvoj kmetijstva v Italiji, Grčiji in na Iberskem polotoku (boj proti suši, namakalne naprave) ter ovrednoti njihov položaj na evropskem trgu kmetijskih pridelkov	Z		latifundija, huerta	
opiše značilnosti demografske podobe Iberskega polotoka in problematiko, ki izhaja iz nacionalne sestave	Z		Baski, Katalonci, Galičani, Portugalci	
na karti locira največje reliefne enote Italije in opiše posebnosti njenega reliefa	T		Etna, Stromboli, Vezuv, Vulkan, Apenini, Alpe	
primerja stopnjo industrijskega razvoja Severne in Južne Italije ter opiše posledice teh razlik	N		mezzogiorno, Padanija, industrijski trikotnik	

določi narodnostne manjšine v Italiji in ovrednoti njeno politiko do reševanja manjšinske problematike	N		Južna Tirolska, Furlanija, Slovenci, Sardinci, Albanci, Furlani	
4.4 SREDNJA EVROPA - SRCE EVROPE				
Dijak:		Naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Srednje Evrope. Značilnosti gospodarstva. Izbrani geografski primeri in problemi		
definira pojem Srednja Evropa in locira na karti države, ki jih uvrščamo vanjo	T			
s pomočjo karte in slikovnega gradiva oriše posebne (tipične) poteze površja Srednje Evrope ter razloži notranje in zunanje preoblikovalne procese, ki so jih ustvarili	N		gubanja, prelamljanja, grudasto gorstvo, poledenitve, Renska dolina	
primerja doseženo stopnjo gospodarskega razvoja držav zahodnega dela Srednje Evrope z nekdanjimi socialističnimi državami z vidika ohranjanja okolja	N		Gornješlezjsko industrijsko območje	
razloži proces preobrazbe Porurja	Z		Porurje	
razloži kamninsko zgradbo Alp in jo zna povezati z izoblikovanostjo površja in možnostmi za gospodarstvo, (turizem, kmetijstvo, promet)	N		Zahodne, Vzhodne, Centralne, južnoapneniške, severnoapneniške Alpe	
locira na zemljevidu najpomembnejše cestne in železniške prelake v Alpah in jih ovrednoti z vidika prehodnosti Alp	N		Simplon, St. Gothard, Veliki sveti Bernard, Arelberg, Katchberg, Brenner	
ovrednoti promet prek Alp z vidika varovanja okolja in navede primer ukrepov alpskih držav za zmanjševanje onesnaževanja	Z			

ovrednoti turizem v Alpah z ekonomskega in ekološkega vidika in pokaže na karti najpomembnejša turistična območja	N			
ovrednoti način zagotavljanja jezikovnih pravic prebivalcev Švice			kantonalna ureditev Retoromani	
s pomočjo karte in podatkov analizira pogoje in razvitost kmetijstva na Madžarskem in ga primerja s slovenskimi	N			
4.5 JUGOVZHODNA EVROPA - PREBIVALSTVENA PESTROST IN NEMIRNA PRETEKLOST				
Dijak:		Geografske značilnosti Jugovzhodne Evrope. Mednacionalni problemi in krizna žarišča. Regionalni primeri in problemi		
definira pojem Jugovzhodne Evrope	T		Balkanski polotok, krizna žarišča	
ob karti locira reliefne enote na Balkanskem polotoku	T		Dinarsko, Balkansko, Šarsko-Pindsko gorstvo, Rodopi; Kosovska kotlina, Moravsko-Vardarsko podolje	
označi temeljne značilnosti gospodarskega razvoja in gospodarskih problemov izbranih držav Jugovzhodne Evrope	N			
analizira narodnostno sestavo prebivalstva in razloži vzroke in obseg kriznih žarišč	Z		Srbi, Hrvati, Muslimani, (Bošnjaki), Črnogorci, Makedonci, Albanci, Turki, Romuni, Bolgari	

4.6 VZHODNA EVROPA - POKRAJINSKA PROSTRANSTVA IN POVEZANOST Z AZIJO

Dijak:		Naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti Vzhodne Evrope. Mednacionalni problemi in krizna žarišča. Problemi prestrukturiranja gospodarstva. Degradacija okolja. Regionalni primeri in problemi		
definira pojem Vzhodna Evropa, določi njene meje in locira države, ki jih umeščamo v to regijo	N		socialistični tabor, Skupnost neodvisnih držav, Rusija, Belorusija, Ukrajina, Moldavija	
opiše bistvene značilnosti reliefa Vzhodne Evrope in jih zna povezati z geološko zgradbo	T		Ural, Karpati, Krim; ruska plošča, Vzhodnoevropsko nižavje, Kaspijska depresija	
ovrednoti naravne in družbene pogoje za kmetijsko proizvodnjo	Z		sovhozi, kolhozi, kmetijski trikotnik	
analizira pogoje za razvoj težke industrije in energetike v Vzhodni Evropi ter ovrednoti gospodarsko usmerjenost nekdanje SZ	Z		plansko gospodarstvo, naftovodi, vesoljski program, atomske centrale	
označi odnos nekdanje SZ in držav Vzhodne Evrope do okolja	N		Černobilska katastrofa	
razloži bistvene značilnosti nacionalne strukture prebivalstva Vzhodne Evrope	Z		Rusi, Belorusi, Ukrajinci, Moldavci, Tatari	

CILJI	NI VO	VSEBINE	POJMI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
D. SLOVENIJA				
1. UVOD				
Dijak:		Slovenija kot geografski pojem. Lega in položaj Slovenije v Evropi		
ovrednoti pomen geografskega položaja Slovenije v Evropi	T			zgodovina
razloži nastanek samostojne slovenske države	Z			zgodovina
2. NARAVNOGEOGRAFSKI DEJAVNIKI IN NJIHOV VPLIV NA ŽIVLJENJE				
Dijak:		Pomen reliefa za podobo Slovenije		
določi in opredeli lego Slovenije na orografski in geološki karti Evrope	N		orografska, geološka karta	
2.1 RELIEF IN KAMNINSKA ZGRADBA				
Dijak:		Vpliv geotektonske zgradbe in kamninske sestave na površje, prst, rastlinstvo in rabo tal. Značilni tipi reliefa in reliefne kategorije v Sloveniji		

opiše značilnosti reliefa Slovenije	T		Alpe, Panonska nižina, Jadransko morje, Dinarsko gorstvo, strmine	
razloži vpliv kamninske zgradbe na relief Slovenije in domače pokrajine	Z		silikatne, karbonatne kamnine, kvartarne naplavine	
razloži vpliv kamninske zgradbe (karbonatne in nekarbonatne kamnine) na način oskrbovanja z vodo v različnih delih Slovenije (in v domači pokrajini)*	T		vodno zajetje, vodovarstveno območje	*ekskurzija in terensko delo
razloži vpliv reliefa na kmetijstvo v Sloveniji (in v domači pokrajini) *	N			*ekskurzija in terensko delo
prepozna in locira značilne tipe reliefa in reliefne kategorije Slovenije	N		rečni (normalni), kraški, obalni, ledeniški, nižine, kotline, doline, gričevje, sredogorje, visokogorje, kotline	
2.2 PODNEBJE, RASTLINSTVO IN VODE V SLOVENIJI KOT DEJAVNIK ZA ŽIVLJENJE				
Dijak:		Dejavniki, ki vplivajo na podnebje. Značilnosti podnebja. Mokrišča, reke, jezera in morje. Problematika podzemeljske vode		
razloži vpliv podnebnih dejavnikov na podnebje Slovenije	T			
ob analizi klimogramov opredeli in locira na karti značilne tipe podnebja in rastlinstva Slovenije	T		celinsko, subpanonsko, submediteransko, alpsko (gorsko), prehodno	
opredeli podnebje domače pokrajine*	N			*ekskurzija in terensko delo
s pomočjo karte padavin in temperatur primerja tipe podnebja v Sloveniji med seboj	N		celinski, submediteranski padavinski režim	

opiše značilnosti bioklimatskih višinskih pasov	N		dna kotlin in dolin, termalni pas, pas do zgornje gozdne meje, pas nad zgornjo gozdno mejo, zgornja meja poselitve, toplotni obrat	
ovrednoti vlogo gozdov za človeka in njegove dejavnosti v različnih klimatskih območjih Slovenije (in v domači pokrajini)*, zaščita pred vetrovi in vodno erozijo, rekreacijske površine, les, turizem	N			*ekskurzija in terensko delo
navede dejavnike, ki najbolj ogrožajo gozdove v posameznih regijah Slovenije (požari, kisli dež, žled, pretirano izsekavanje)	N			
razloži pojave, ki jih štejemo med ujme, in navede primere najpogostejših ujm v Sloveniji (in v domači pokrajini)*, njihove učinke in vzroke zanje	N		nalivi in suše, žled, poplave, snežni plazovi	*ekskurzija in terensko delo
opiše rečno omrežje Slovenije	T		jadransko in črnomoško povodje, površinske vode, kraške reke	
s pomočjo hidrogramov sklepa na rečne režime slovenskih rek ter razloži dejavnike, ki vplivajo na tip režima	N		hidrogram, dežni, snežni, mešani	
razloži značilnosti kraških rek in utemelji nujnost varovanja pred onesnaževanjem	T			
na primeru iz Slovenije (in domače pokrajine)* pojasni pomen podtalnice	Z			*ekskurzija in terensko delo
s pomočjo ustrezne karte razloži kakovost vode v slovenskih rekah in sklepa na vzroke onesnaženosti	N		I., II., III. in IV. kakovostni razred	
s pomočjo metod terenskega dela ovrednoti kakovost tekočih voda v domači pokrajini*	Z			kemija, biologija, *ekskurzija in terensko delo
imenuje in locira na karti največja slovenska jezera, jih opredeli po nastanku in oceni njihov pomen za turizem	N			

navede največja mokrišča v Sloveniji in njihov pomen za življenje	N		Sečoveljske soline, Škocjanski zatok, Cerkniško jezero, Planinsko polje, Krakovski gozd, mrtvice ob Dravi in Muri, Ljubljansko barje, barja na Pohorju	
ob tematski karti ugotoviti glavna poplavna območja ob rekah	N			
3. DRUŽBENOGEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI SLOVENIJE				
3.1 PREBIVALSTVO				
Dijak:		Spremembe v poselitvi v tem stoletju. Razvoj poselitve v povojnih letih. Starostna, izobrazbena in nacionalna struktura. Odnos do priseljencev. Slovenci po svetu		
opiše značilnosti razvoja prebivalstva v Republiki Sloveniji: gostoto, naravni prirastek in ju primerja z izbranimi državami Evrope	N			
opiše najpogostejše vzroke za prisiljevanje in odseljevanje prebivalstva Slovenije po drugi svetovni vojni	N			
analizira nacionalno sestavo prebivalstva Slovenije in jo primerja s sosednjimi državami (delež državljanov drugih narodnosti)	N			
primerja starostno piramido prebivalcev Slovenije in sosednjih držav	N			

locira na karti območja slovenske narodnostne manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem	N		zamejska Slovenija, Koroška, Rož, Podjuna, Zilja, Gure, Kanalska dolina, Rezija, Beneška Slovenija, Goriška, Tržaško, Porabska Slovenija	
imenuje območja v svetu z večjim številom ljudi slovenskega porekla	Z			
opredeli položaj Slovencev v zamejstvu po posameznih državah glede na njihove narodnostne pravice	Z			
na primeru domače pokrajine opiše pcese urbanizacije	N			
3.2 NASELJA				
		Tipi podeželskih naselij. Mesta. Urbanizacija in suburbanizacija		
prepozna različne tipe podeželskih naselij v Sloveniji	N			
opredeli glavne značilnosti urbanizacije in suburbanizacije v Sloveniji	N			
3.3 KMETIJSTVO				
Dijak:		Možnosti za kmetijstvo. Kmetijske panoge in njihova usmerjenost. Posestne razmere in kmetijska pridelava. Varstvo kmetijskih zemljišč. Gozdovi kot naravno bogastvo. Problemi varstva gozdov		
opiše naravne in družbene razmere za razvoj kmetijstva v Sloveniji	T			

opiše in razloži spremembe v kmetijstvu v zadnjih 50 letih	N		ogozdovanje, pogozdovanje ozelenjevanje, zemljiške kategorije	
opiše vlogo kmetijstva pri preoblikovanju geografskega okolja	N		melioracije, kemizacija kmetijstva	
pojasni posestno strukturo v Sloveniji	N		privatna posest, lastninjenje, družinska kmetija, kmetijska podjetja	
s pomočjo podatkov primerja delež kmečkega prebivalstva pri nas in v izbrani evropski (soslednji) državi	T			
razloži vzroke za upadanje deleža kmečkega prebivalstva	N		deagrarizacija, depopulacija, beg z dežele	
primerja velikost posesti v Sloveniji s primerljivimi državami v Evropski uniji	Z		optimalna velikost posesti	
oceni našo kmetijsko usmerjenost	Z			
3.4 ENERGETIKA IN SUROVINE				
Dijak:		Energijske in surovinske osnove Slovenije. Energijska politika		
s pomočjo tematske karte opiše in oceni energijske potenciale Slovenije (vodna sila, premog, nafta, plin, alternativni viri energije)	N			
našteje najpomembnejše HE v Sloveniji in ovrednoti izkoriščenost vodnega potenciala slovenskih rek v primerjavi z izbranimi evropskimi državami, npr. Nizozemsko, Švico, Norveško, idr.	Z		Drava, Sava, Soča, Dravograd, Vuzenica, Vuhred, Ožbolt, Fala, Mariborski otok, Zlatoličje, Formin, Moste, Mavčiče, Medvode, Vrhovo, Dobljar, Plave, Solkan, mala HE	

na karti pokaže aktivne premogovnike in ovrednoti premog kot energijski vir v primerjavi z drugimi viri energije, kar zadeva ekonomičnost in vpliv na okolje (onesnaževanje zraka, vode, jalovina)	N			
pokaže na karti nahajališča nafte in zemeljskega plina in plinovode v Sloveniji	N			
na karti pokaže glavne termoelektrarne in nuklearno elektrarno	N		Trbovlje, Šoštanj, Krško	
ovrednoti uporabo nafte in zemeljskega plina v primerjavi z drugimi viri energije z vidika ekonomičnosti in učinkov na okolje	T			
pojasni delež nuklearne enegije v proizvodnji električne energije v Sloveniji in ga ovrednoti z vidika potreb po energiji	N			
primerja nuklearno energijo z drugimi energijskimi viri z vidika ekonomičnosti in vpliva na okolje	Z			
3.5 INDUSTRIJA				
Dijak:		Industrijski razvoj Slovenije. Policentrizem. Industrijske panoge. Posledice industrializacije v pokrajini		
razloži temeljne poteze razvoja industrije v Sloveniji	N		lokacijski dejavniki, policentrizem	
našteje in locira na karti najpomembnejša industrijska središča v Sloveniji	T		industrijski "polmesec", policentrizem	
opredeli glavne industrijske panoge Slovenije	T		industrija na obrtni tradiciji, nove panoge	

primerja delež v industriji zaposlenega prebivalstva Slovenije z izbranimi državami Evrope in ga ovrednoti z vidika razvitosti družbe	N		industrijska, poindustrijska družba	
na primeru domače pokrajine analizira pozitivne in negativne vplive industrije na okolje *	N			*ekskurzija in terensko delo
3.6 PROMET				
Dijak:		Vrste prometa. Razvoj prometnega omrežja v Sloveniji. Prometne povezave z Evropo. Vpliv prometa na pokrajino		
ovrednoti prometno lego Slovenije v Evropi	N			
s pomočjo prometne karte Evrope ovrednoti razvitost prometne infrastrukture v Sloveniji v primerjavi s sosednjimi državami (ceste, železnice, letališča, pristanišča)	Z		prometna infrastruktura, cestni križ	
oceni ogroženost okolja zaradi cestnega prometa v Sloveniji	Z			
oceni pomen prometa za razvoj gospodarstva	Z			
3.7 TURIZEM				
Dijak:		Ovrednotenje naravnih in družbenih možnosti za turizem v Sloveniji. Turistični promet po vrstah turizma. Vloga turizma pri preobrazbi manj razvitih regij		

našteje in ovrednoti naravne možnosti Slovenije za razvoj posameznih vrst turizma v primerjavi z Avstrijo in Italijo	N		gorski, obmorski, zdraviliški, kmečki	
našteje in locira na karti najpomembnejše turistične centre v Sloveniji	T			
oceni vlogo turizma v gospodarstvu Slovenije	N			
na primeru iz domače pokrajine* razloži pozitivne in negativne učinke turizma v pokrajini (razvoj infrastrukture, rast naselij, onesnaževanje zraka in voda zaradi prometa in odplak)	Z		vikendi, črna gradnja	*ekskurzija in terensko delo
3.8 REGIONALNA IN OKOLJSKA PROTISLOVJA V SLOVENIJI				
Dijak:		Neenakomeren regionalni razvoj. Tipi pokrajinsko degradiranih območij. Pomanjkanje sonaravnega načina gospodarjenja z okoljem in naravnimi viri. Izčrpavanje naravnih virov in prekomerno onesnaževanje		
razloži posledice neenakomernega regionalnega razvoja	N			
ovrednoti prizadevanja Slovenije za smotno gospodarjenje z okoljem	Z		zavarovana območja	
na karti pokaže in opiše probleme dveh pokrajinsko močno degradiranih območij	Z		Mežiška dolina, Črni revir,	
ovrednoti posledice izčrpavanja naravnih virov	Z			
razloži vzroke za ustanavljanje zaščitene območij	N			

NASLEDNJE VSEBINE SO NAMENJENE PROGRAMOM, KI IZVAJAJO MATURO IZ GEOGRAFIJE

CILJI	NIV O	VSEBINE	POJMI	MEDPREDMETNE POVEZAVE
4. GEOGRAFSKI PROBLEMI SLOVENSКИH POKRAJIN				
4.1 GEOGRAFSKA DELITEV SLOVENIJE				
Dijak:		Načini in pomen geografskih delitev Slovenije. Razvoj politično administrativnih delov		
razloži pojma makroregija in mezoregija	T		makroregija, mezoregija	
4.2 SLOVENSKE ALPE - GORSKI MOST Z EVROPO				
Dijak:		Izbrane naravne značilnosti Julijskih in Kamniško - Savinjskih Alp ter Karavank. Pomen alpskega sveta za promet, turizem in rekreacijo. Izbrane naselbinske in gospodarske posebnosti. Alpsko sosedstvo. Varstvo okolja. Naravni in regijski parki		
na karti določi ozemlje Alp	T			

opiše glavne značilnosti pokrajinske podobe: strmina, kamninska sestava, nadmorska višina, visokogorski kras, visokogorska jezera, ledeniški relief	T			
ovrednoti pomen alpskega sveta za razvoj prometa	Z			
ovrednoti privlačnost posameznih elementov visokogorskega sveta za turizem	Z			
poišče vzroke za opuščanje planin in ovrednoti pomen kmetijstva v dolinah	N			
pojasni različno poseljenost Alp	Z			
4.2.1 JULIJSKE ALPE				
Dijak:				
razložiti različno razporeditev padavin in različnost vegetacije, prisojnih in osojnih pobočij, privetnih in zavetnih leg	T			
ovrednoti pomen glavnih planot in jezer	T			
razloži gospodarsko usmerjenost regije, (planšarstvo, planinstvo, turizem, varstvo okolja)	N			
opiše razširjenost Triglavskega narodnega parka in njegov pomen ter ukrepe za varstvo okolja	N			
definira, katera so sosednja alpska območja in kakšne so njihove značilnosti ter pomen	T			
4.2.2 KAMNIŠKO-SAVINJSKE ALPE				
Dijak:				
razlikuje med najbolj znanimi deli Kamniško-Savinjskih Alp	T		Grintovci, Velika Planina, Krvavški greben	
primerja Kamniško-Savinjske Alpe z Julijskimi (ugotovi skupne lastnosti in razlike)	Z			
razloži rekreacijski in okoljevarstveni pomen pomembnejših dolin in gorskih območij	T			

4.2.3 KARAVANKE

Dijak:				
na karti določi obseg in dele Karavank	T			
pojasni vpliv geološke zgradbe in reliefa na poselitev in izrabo tal	Z		silikatne kamnine in apnenci	
označi geografski pomen Karavank	N			

4.3 PREDALPSKA SLOVENIJA - SRCE SLOVENIJE

Dijak:		Delitev predalpskega hribovja. Naravne značilnosti zahodnega, vzhodnega in severovzhodnega predalpskega hribovja ter predalpskih kotlin. Značilnosti pretekle in sedanje poselitve v izbranih regijah. Gospodarski, prometni in politični pomen predalpske Slovenije na izbranih primerih. Ljubljana, Maribor in Celje		
opiše skupne značilnosti in razlike v predalpski Sloveniji, (relief, geološka zgradba, poselitev)	T			
razloži vpliv kamninske sestave na raznolikost reliefa	N			

definira naselbinski in gospodarski pomen Predalpske Slovenije	T			
4.3.1 ZAHODNO PREDALPSKO HRIBOVJE				
Dijak:				
opiše, iz kakšnih pokrajinskih enost sestoji Zahodno predalpsko hribovje in kakšen pomen imajo večji kraji	T			
pojasni, kakšni so pogoji za poselitev in kakšno je gospodarstvo	Z			
4.3.2 VZHODNO PREDALPSKO HRIBOVJE				
Dijak:				
opiše glavne značilnosti reliefa in geološke zgradbe ter njun pomen za pokrajinsko podobo in gospodarstvo	N			
označi poglavitno gospodarsko problematiko Črnega revirja	N			
4.3.3 SEVEROVZHODNO PREDALPSKO HRIBOVJE				
Dijak:				
pozna glavne značilnosti regije (pestrost geološke sestave, magmatske in metamorfne kamnine, gozdnatost, živinoreja, kmečki turizem)	T			
ovrednoti pomen glavnih kotlin in dolin za naselitev in gospodarstvo	T		Velenjska, Slovenjegraška kotlina, (Mislinjska dolina), Mežiška, Dravska dolina	
na karti določi glavna hribovja in planote	T		Menina, Golte, Pohorje, Dravski Kozjak, Strojna	
analizira vzroke za nastanek in rast Velenja in njegovega gospodarstva ter posledice premogovništva na okolju	N			

4.3.4 LJUBLJANSKA KOTLINA

Dijak:				
razlikuje med glavnimi deli Ljubljanske kotline	T		Blejski kot in Deželo, Dobrave, Kranjsko-Sorško, Kamniško-Bistriško polje, Ljubljansko barje	
na kratko označiti lego in pomen pomembnejših naselij	T			
opiše skupne značilnosti Ljubljanske kotline, (sklenjena ravnina, odprtost, središčnost in gravitacijska moč, visoka stopnja urbanizacije in industrializacije, suburbanizacija, prometna infrastruktura)	T			
ovrednoti vlogo glavnega mesta Slovenije	Z			
razloži problematiko širjenja Ljubljane v povezavi z suburbanizacijo	Z			

4.4 SLOVENSKO PRIMORJE - OKNO NA MORJE

Dijak:		Primorskost zahodne Slovenije. Nekatere geografske značilnosti in problemi nizkih kraških planot in flišnih pokrajin. Pomen slovenskega Primorja za Slovenijo. Nekatere geografske značilnosti in problemi sosednjih pokrajin v Italiji		
razlikuje pojme Slovensko primorje, Primorska in Submediteranska Slovenija	T		Primorska, Submediteranska Slovenija, Slovensko primorje	
razloži značilnosti naselij in gospodarstva (vinogradništvo, sadjarstvo, promet, turizem)	N			
ovrednoti pomen geološke zgradbe na oblikovanje	N			

reliefa in gospodarsko rabo tal				
opiše osnovne naravne značilnosti flišnih in kraških pokrajin	T			
označi pomembnejša naselja in reke	T			
razloži problematiko litoralizacije Slovenske obale	Z			
4.4.1 FLIŠNE REGIJE				
Dijak:				
primerja flišne pokrajine glede na nadmorsko višino, gospodarsko usmerjenost in rodovitnost	N			
primerja Novo Gorico in Koper glede na lego in pomen	N		bipolarnost	
4.4.2 KRAŠKE REGIJE				
Dijak:				
opiše domovino krasa	T		Kras	
ovrednoti okoljevarstvene probleme kraškega sveta	N			
4.5 DINARSKE PLANOTE IN PODOLJA - KRAŠKE ZNAMENITOSTI				
Dijak:		Nekatere geografske značilnosti, pomen in problemi kraških hribovij, planot in podolij. Okoljski in razvojni problemi izbranih kraških pokrajin. Primerjava z ostalim dinarskim krasom		
opiše skupne značilnosti dinarskih planot (prevlada apnencev, površinski in podzemeljski vodni tokovi, gozdnatost, redka poselitev)	T		Visoke Dinarske planote, Nizke Dinarske planote	
primerja makroregijo dinarskih planot z drugimi	Z			

makroregijami				
4.5.1 VISOKE DINARSKE PLANOTE				
Dijak:				
našteje in opiše glavne skupne značilnosti visokih dinarskih planot (visoke planote, velika količina padavin, rezervar pitne vode, prevlada gozda, redka poselitev)	T			
označi glavne pokrajinske enote, pomembnejša naselja in reke	T			
opiše glavne značilnosti posamezne regije	N			
našteje in ovrednoti pomen naravnih znamenitosti	N		Postojnska jama, Cerkniško jezero, Rakov Škocjan	
ovrednoti prometni pomen Postojnskih vrat	N		Postojnska vrata	
4.5.2 NIZKE DINARSKE PLANOTE NOTRANJE SLOVENIJE (NIZKI DOLENJSKI KRAS)				
Dijak:				
našteje in opiše skupne značilnosti nizkih dinarskih planot (fluviokraški relief, gostejša poselitev, nižji relief, zmanjšana gozdnatost)	T		fluviokras	
na karti pokaže glavne pokrajinske enote	T		Suha krajina, Dolenjsko podolje, Novomeška kotlina, Bela krajina	
označi pomembnejša naselja in njihovo gospodarsko usmeritev, ter pomembnejše reke in njihov pomen,	T			
ovrednoti prometni pomen Dolenjskega podolja	Z			
4.6 SUBPANONSKA SLOVENIJA - VINOGRADNIŠKA GRIČEVJA IN PLODNE RAVNINE				
Dijak:		Izbrane geografske značilnosti in problemi slovenskih subpanonskih pokrajin		

razloži skupne značilnosti Subpanonske Slovenije (subpanonska klima, vinogradništvo, prevlada nižavij in gričevij, slabša gospodarska razvitost, perifernost)	T			
primerja Subpanonsko Slovenijo z drugimi makroregijami	N			
ovrednoti pomen kmetijstva Subpanonske Slovenije	Z			
na karti pokaže glavne pokrajinske enote	T		Vzhodna Krška kotlina, Mirnska dolina, Kozjansko hribovje, Celjska kotlina, Spodnja Savinjska dolina, Haloze, Dravsko-Ptujsko polje, Slovenske gorice, Mursko polje, Prekmurje (Ravensko, Dolinsko, Goričko, Lendavske gorice)	
označi najpomembnejša naselja in reke	T			
oceni možnosti za odpravljanje regionalnih razlik in gospodarskega zaostajanja	Z			
primerja lego in pomen Celja, Maribora in Murske Sobotе	N			
razloži pomen zdraviliškega turizma	N		Čateške toplice, Atomske toplice, Moravske toplice, Radenci, Rogaška Slatina	
4.7 SLOVENCИ V ZAMEJSTVU				
4.7.1 SLOVENCИ V ITALIJI				
Dijak:				
označi območja v Italiji, kjer žive Slovenci	T			
označi najpomembnejša naselja	T		Trbiž, Čedad, Gorica, Trst	
analizira neenake narodnostne pravice v različnih območjih	Z			

4.7.2 SLOVENCİ V AVSTRIJI

Dijak:				
razloži severno etnično mejo in njeno pomikanje proti jugu	N			zgodovina
analizira glavne razloge za asimilacijo in ovrednoti razloge za večjo ali manjšo asimilacijo posameznih območij	Z			
na karti pokaže območja, kjer živijo Koroški Slovenci	T		Podjuna, Rož, Zilja, Gure	
označi pomembnejša naselja, reke in jezera	T			

4.7.3 SLOVENCİ NA MADŽARSKEM

Dijak:				
razloži navzočnost Slovencev na Madžarskem	N		Gornji Senik, Monošter	zgodovina

III. SPECIALNODIDAKTIČNA NAVODILA IN PRIPOROČILA

Pouk geografije omogoča aktualizacijo in raznovrstnost učnih metod in oblik. Učitelji naj čim bolj uporabljajo **aktivne oblike in metode dela**. Frontalnemu pouku se lahko izognejo na več načinov, bodisi s programiranim ali polprogramiranim poukom, z delom v dvojicah ali v skupinah, s poukom v obliki igranja vlog ali s simulacijami in s pomočjo projektnega učnega dela. Uspešne oblike so tudi, če dijaki pripravijo krajše referate oziroma poročila na aktualno temo; če dijaki redno spremljajo politično in gospodarsko dogajanje v medijih in o tem ob primernih priložnostih poročajo. Tudi opazovanje in komentiranje vremena in drugih naravnih dogajanj lahko izvajamo na enak način. Posebej opozarjamo na spremljanje **izjemnih naravnih dogodkov**, ki imajo pogosto značaj naravnih nesreč. V takih primerih je o tem z dijaki koristno spregovoriti.

Pri pouku geografije se neizogibno srečujemo z množico pojmov, geografskih imen in statističnih podatkov. Geografskega inventarja, ki je brez dvoma pomembna sestavina geografskega pouka, je za pomnjenje vedno preveč. Zato namesto faktografije raje **razvijamo veščine za najlažje in najhitrejše pridobivanje, uporabo in obdelavo geografskih informacij**. Posebej koristno je torej **razvijati geografske veščine** (spretnosti), in to ne samo zaradi mature, ampak tudi zaradi navajanja na uporabo, analizo in sklepanje na temelju slikovnega in numeričnega gradiva (karte, grafi, tabele, slike in fotografije). Dijaki naj imajo zato pri rednih urah **čim več možnosti pogoste uporabe in utrjevanja** s pomočjo omenjenega gradiva. Dijake čim bolj spodbujamo k samostojnemu delu tudi s pomočjo uporabe najrazličnejše dostopne literature.

Enako pomembno je razvijanje geografskega in kritičnega mišljenja, in to s pomočjo **problemskega pristopa**. Z dijaki se lotevamo, če je mogoče, zlasti aktualnih političnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov s pomočjo **študija primerov**. Pri občji geografiji, če je mogoče s primeri iz Slovenije, ter pri regionalni geografiji Slovenije poskušamo vsebine vedno **konkretizirati**. To je najboljša posredna pot za usvajanje in utrjevanje pojmov. Za uspešen problemski pouk ne zadoščajo samo primeri v učbenikih, ampak jih je mogoče vzeti iz vsakdanjega življenja in iz primerne literature ali sodobnih medijev.

Z dijaki je mogoče organizirati razne oblike sodelovalnega učenja, s čimer razvijamo predvsem sodelovanje med dijaki.

Ena od možnosti, predvsem pri utrjevanju snovi, je argumentirana razprava. Razpravo in njeno vsebino vnaprej najavimo, na kar se dijaki pripravijo in nato v njej enakopravno sodelujejo. Ni nujno, da razpravo vodi učitelj, lahko jo dijak. Gradivo, ki ga predpišemo za pripravo razprave, mora biti praviloma lahko dostopno, zlasti če zahtevamo, da ga poznajo vsi dijaki. Argumentirano razpravo lahko vežemo tudi na okoljevarstvene probleme.

Izbira učne metode in oblike je prepuščena učiteljem, vendar je pestrost v učnih oblikah in metodah treba uporabljati preiščeno. Za učinkovitost in zanimivost geografskega pouka priporočamo **različne načine motivacije** ne samo na začetku pouka, temveč tudi vmes. Motivacija je za dijake lahko tudi sodelovanje pri načrtovanju pouka.

Pomembna je uporaba **sodobnega vizualnega gradiva**, diapozitivov ali prosojnic, ki naj bodo čim bolj kakovostne, ali pa uporabimo videoposnetke. Vse je mogoče uporabljati bodisi v uvodnem delu učne ure bodisi pri ostalih učnih korakih. Videoposnetki so lahko tudi uvod v razpravo.

Poseben pomen za pouk geografije ima uporaba **računalniške tehnologije**. Priporočamo uporabo računalnika z LCD-projektorjem in dostopnih računalniških programov za obdelavo in prikaz statističnega gradiva in tematskih kart. Zelo primerne so različne zgoščenke z geografsko vsebino, veliko pa je tudi možnosti za uporabo **interneta**.

Tako pri preverjanju, kakor tudi pri ocenjevanju znanja (ustnem in pisnem) naj učitelji upoštevajo Bloomovo taksonomijo ciljev (znanje, razumevanje, uporaba, analiza, sinteza, vrednotenje). Za razvijanje osebnega odnosa do problemov je pomembno tudi **upoštevanje afektivnih ciljev**. Geografski pouk naj vzgaja v razmišljanju o načinih reševanja problemov, o posebnem angažiranju in usposabljanju za **lastno opredeljevanje in odločanje** o problemih. Pri pouku ne upoštevamo samo ciljev v katalogu, marveč tudi **interese in sposobnosti dijakov**.

Za izvajanje pouka geografije se zahteva izvedba **najmanj ene celodnevne ekskurzije in najmanj dveh krajših terenskih del v posameznem šolskem letu**. Ekskurzije imajo lahko samo geografsko vsebino ali pa so interdisciplinarne, pokrijejo pa naj vse naravne enote Slovenije. V program ekskurzij naj bo na primeren način vključeno **terensko delo z uporabo različnih metod in neposrednega opazovanja**. Krajše terensko delo z uporabo posameznih metod terenskega dela in neposrednega opazovanja naj se izvaja v najlažje dosegljivem naravnem okolju kakor tudi v naselju. Ekskurzije in terensko delo so zelo primerne za urjenje najrazličnejših veščin in za nujno spoznavanje vrednot in problemov našega okolja.

Nujno je, da dijaki Slovenijo spoznajo tudi v prostoru, saj le tako lahko razumejo naš položaj v svetu sedaj in v prihodnje ter aktivno sodelujejo pri odločanju o našem nadaljnjem razvoju. Eden od načinov spoznavanja Slovenije so tudi interdisciplinarne ekskurzije s terenskim delom. V vsakem letniku priporočamo najmanj eno enodnevno ekskurzijo po Sloveniji in krajše ekskurzije s terenskim delom v okolico šole oziroma domačega kraja. V učnem načrtu nismo posebej opredelili, kdaj naj se izvajajo in kako. Le-to je namreč odvisno od učiteljev samih in od letnega delovnega načrta šole. Pri pripravi programa ekskurzij naj aktivno sodelujejo tudi dijaki. Ekskurzije naj imajo jasne vzgojno-izobraževalne cilje, usklajene z učnimi načrti predmetnih področij. Na njih naj se dijaki usposablja tudi za uporabo preprostih raziskovalnih metod.

Okoljevarstvena nota naj bo pri geografskem pouku navzoča čim bolj pogosto.

V pogramih, kjer izvajajo maturo iz geografije, imajo 35 ur namenjenih proučevanju slovenskih regij. Katalog ciljev za te vsebine je dodan kot zadnje poglavje v katalogu ciljev. Za ure, ki so namenjene ponavljanju in pripravam na maturo, uporabljajo maturitetni **izpitni katalog za geografijo**.

IV. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA

Preverjanje in ocenjevanje znanja naj bo tako ustno kakor tudi pisno. Pisno preverjanje znanja opravljamo najpogosteje z objektivnimi testi, ki pokrivajo vse nivoje zahtevnosti, lahko pa izvedemo tudi pisni test esejskega tipa. Dijaki morajo biti v naprej seznanjeni s kriteriji tako ustnega, kakor tudi pisnega ocenjevanja. Oceno pa lahko pridobijo tudi na terenskem delu ali z izdelavo poročil, seminarskih nalog ipd.

V. ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI PREDMETA

V gimnaziji lahko uči predmet geografija, kdor je končal program za pridobitev visokošolske izobrazbe in je pridobil katerega izmed strokovnih naslovov:

- a) prof. geografije (in)
- b) diplomant geografije (in)

VI. IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI

Za kakovostno in učinkovito izvajanje pouka geografije nujno potrebujemo **specializirano geografsko učilnico**.

V učilnici morajo biti na razpolago različni učbeniki in učna sredstva, didaktični pripomočki in avdiovizualna sredstva. Zaradi uporabe različnih avdiovizualnih sredstev naj ima učilnica možnost zatemnitve.

Osnovni pripomoček za pouk geografije so zemljevidi. V učilnici morajo biti kompleti stenskih zemljevidov, in sicer:

- * svet (fizični in politični zemljevid)
- * zemljevidi kontinentov
- * zemljevidi Evrope (fizični in politični)
- * zemljevidi posameznih delov Evrope (S, J, V, Z, Osrednje in JV)
- * zemljevidi Slovenije (fizični, gospodarski ...)
- * zemljevidi posameznih slovenskih regij

Stenski zemljevidi morajo imeti dimenzije najmanj 100 x 120 cm (120x100 cm).

(Več o zemljevidih je zapisano v standardih in normativih za opremo geografske učilnice, ki so dodani kot priloga učnega načrta.)

Poleg zemljevidov naj bodo v učilnici tudi indukcijski, fizični, politični in reliefni globus, po možnosti pa tudi telurij.

Potrebna avdiovizualna sredstva so:

- * diaproyektor
- * grafoskop
- * kasetofon
- * televizijski aparat
- * videorekorder
- * računalnik z možnostjo uporabe zgoščenk in s priključkom na zunanjo mrežo (internet) ter možnostjo projiciranja z LCD-projektorji;

Učitelj mora imeti v učilnici na razpolago **vsa potrjena učna sredstva (učbeniki, delovni zvezki in listi, zbirke nalog, atlasi...)** za pouk geografije v osnovni in srednji šoli.

Prav tako naj ima na razpolago vse obstoječe priročnike.

Za izvajanje terenskega dela in ekskurzij potrebujemo ustrezno **opremo za terensko delo**. Oprema naj vsebuje različne pripomočke: termometri za zrak, vodo in prst, vlagomer, barometer/višinomer; lopatke, metri, plastenke za vodo, štoparice, lakmus papir, kislina (HCl), geološko kladivo, kompasi, naklonometri, dežemer, vetromer, kurvimeter, kasetofon (diktafon), topografski zemljevidi in načrti regije oz. občinski zemljevidi ...

VII. VIRI IN LITERATURA ZA DIJAKE IN UČITELJE

Uporabljeni viri:

1. Učni načrt Geografija, Gimnazijski program, Zavod RS za šolstvo in šport, Ljubljana 1992;
2. Geografija: Katalog vzgojno-izobraževalnih ciljev in katalog znanja za 4-letne srednje šole z 210 urami geografije; Zavod RS za šolstvo, Ljubljana 1996;
3. Delovno gradivo - akcijska raziskava o uresničljivosti ciljev, zastavljenih v katalogu za geografijo, izvajana leta 1996; gradivo je pri mag. Vera Bevc Malajner;
4. Geography in the National Curriculum (England); Department of Education and Science, HMSO, March 1991;
5. Lehrplan fuer das bayerische Gymnasium, Amtsblatt, Muenchen, 1990
6. Bildungsplan fuer das Gymnasium, Stuttgart, 1990
7. Mednarodna geografska listina, IGU, 1994, (prevedla Tatjana Resnik)

Literatura za učence:

Učbeniki:

1. Jurij Kunaver, Borut Drobnejak, Marijan M. Klemenčič, Franc Lovrenčak, Marjan Luževič, Mirko Pak, Jurij Senegačnik: Obča geografija, DZS, Ljubljana, 1995
2. Slavko Brinovec, Marijan M. Klemenčič, Franc Lovrenčak, Matjaž Jeršič: Regionalna geografija sveta, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996
3. Slavko Brinovec, Borut Drobnejak, Mirko Pak, Jurij Senegačnik: Geografija Evrope, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996
4. Ivan Gams: Geografske značilnosti Slovenije, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996
5. Jurij Kunaver, Andrej Černe, Božidar Kert, Marijan M, Klemenčič, Franc Lovrenčak, Mirko Pak, sodelovanje Slavko Brinovec: Domača pokrajina, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1989

Delovni zvezki:

1. Jurij Kunaver, Borut Drobnejak, Marijan M. Klemenčič, Franc Lovrenčak, Marjan Luževič, Mirko Pak, Jurij Senegačnik: Obča geografija, DZS, Ljubljana, 1996
1. Slavko Brinovec, Marijan M. Klemenčič, Franc Lovrenčak, Matjaž Jeršič: Regionalna geografija svet, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996
1. Slavko Brinovec, Borut Drobnejak, Mirko Pak, Jurij Senegačnik: Geografija Evrope, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996
1. Ivan Gams: Geografske značilnosti Slovenije, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1993

Literatura za učitelje:

Učbeniki:

1. Jurij Kunaver, Borut Drobnejak, Marijan M. Klemenčič, Franc Lovrenčak, Marjan Luževič, Mirko Pak, Jurij Senegačnik: Obča geografija, DZS, Ljubljana, 1995
1. Slavko Brinovec, Marijan M. Klemenčič, Franc Lovrenčak, Matjaž Jeršič: Regionalna geografija sveta, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996
1. Slavko Brinovec, Borut Drobnejak, Mirko Pak, Jurij Senegačnik: Geografija Evrope, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996
1. Ivan Gams: Geografske značilnosti Slovenije, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996
1. Jurij Kunaver, Andrej Černe, Božidar Kert, Marijan M, Klemenčič, Franc Lovrenčak, Mirko Pak, sodelovanje Slavko Brinovec: Domača pokrajina, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1989
1. Jurij Kunaver, Franc Lovrenčak, Jurij Senegačnik, Borut Drobnejak, Mirko Pak, Marjan Luževič, Marijan M. Klemenčič: Geografija za srednje šole, DZS, Ljubljana, 1997

1. Jurij Kunaver, Franc Lovrenčak, Jurij Senegačnik, Borut Drobnejak, Mirko Pak, Marjan Luževič, Marijan M. Klemenčič: Geografija za srednje šole, DZS, Ljubljana, 1997

Delovni zvezki:

1. Jurij Kunaver, Borut Drobnejak, Marijan M. Klemenčič, Franc Lovrenčak, Marijan Luževič, Mirko Pak, Jurij Senegačnik: Obča geografija, DZS, Ljubljana, 1996
1. Slavko Brinovec, Marijan M. Klemenčič, Franc Lovrenčak, Matjaž Jeršič: Regionalna geografija svet, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996
1. Slavko Brinovec, Borut Drobnejak, Mirko Pak, Jurij Senegačnik: Geografija Evrope, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996
1. Ivan Gams: Geografske značilnosti Slovenije, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1993

Priročniki in ostala literatura:

1. Slavko Brinovec, Janez Godnov, Franc Lovrenčak: Terensko delo, Zavod R Slovenije za šolstvo in šport, Ljubljana, 1992
1. Slavko Brinovec, Igor Lipovšek, Tone Obreht: Video pri pouku geografije, Zavod R Slovenije za šolstvo in šport, Ljubljana, 1995
1. Slavko Brinovec, Marijan M. Klemenčič, Franc Lovrenčak, Matjaž Jeršič: Regionalna geografija sveta, Terra, Kranj, 1994
1. Svet v žepu - podatkovnik o 195-ih državah sveta, MK, Ljubljana, 1997
1. Pristopi k poučevanju geografije, Zavod RS za šolstvo, 1997
1. Zabavne geografske naloge, Zavod RS za šolstvo, 1997;
1. Vera Bevc Malajner: Pouk geografije v učilnici v naravi, Zavod RS za šolstvo, 1997
1. Svetozar Ilešič: Obča geografija, MK, Ljubljana, 1967
1. Vladimir Bračič, Avguštin Lah, Igor Vrišer: Sodobni svet, Obzorja, Maribor, 1983
1. Svetozar Ilešič: Pogled na geografijo, Partizanska knjiga, Ljubljana, 1979
1. Mavricij Zgonik: Prispevki k didaktiki geografije, Zavod R Slovenije za šolstvo in šport, Ljubljana, 1995
1. Karel Natek, Drago Perko, Marija Huzjan: Države sveta, DZS, Ljubljana, 1993
1. Anton Melik: Slovenija (vsi zvezki), SM, Ljubljana
1. Splošna enciklopedija, CZ, Ljubljana
1. Zelena knjiga o ogroženosti okolja v Sloveniji, Prirodoslovno društvo Slovenije, Ljubljana, 1972
1. Lokalni zborniki in monografije
1. Zborniki zborovanj slovenskih geografov
1. Dežele in ljudje, Zbirka, MK, Ljubljana
1. Natek in Natek: Slovenija, MK, Ljubljana, 1998,
1. Krajevni leksikon Slovenije, DZS, 1996
1. Statistični letopisi, Zavod RS za statistiko
1. Vladimir Bračič in ostali: Sodobni svet, Obzorja, Maribor 1983;
1. Mavricij Zgonik: Prispevki k didaktiki geografije, ZRSSŠ, 1995;
1. Pristopi k poučevanju geografije, ZRSSŠ, Ljubljana 1997
1. Zabavne geografske naloge; ZRSSŠ, Ljubljana 1997
1. Vera Bevc Malajner: Pouk geografije v učilnici v naravi; ZRSSŠ, Ljubljana 1997

IN ŠE MISEL:

"Geografska izobrazba omogoča, da se posameznik zave vpliva svojih dejanj oziroma ravnanja družbenega okolja ter da s pomočjo najnovejših informacij in veščin ter na temelju okoljevarstvene etike sprejema odločitve, ki ne zanemarjajo okolja!"

(Mednarodna listina o geografskem izobraževanju - Komisija za geografsko izobraževanje v Mednarodni geografski uniji, 1992)